

MALTA

**QORTI TAL-APPELL
(Kompetenza Inferjuri)**

**ONOR. IMĦALLEF
LAWRENCE MINTOFF**

Seduta tal-15 ta' Lulju, 2020

Appell Inferjuri Numru 38/2018 LM

Michelina Calleja bin-numru tal-karta tal-identità 885048M
(l-appellata)

vs.

GlobalCapital Financial Management Ltd (C 30053)
(l-appellanta)

Il-Qorti,

Preliminari

1. Dan huwa appell magħmul mill-intimata soċjetà **GlobalCapital Financial Management Ltd** [minn issa 'l quddiem "is-soċjetà appellanta"] mid-deċiżjoni mogħtija fit-28 ta' Marzu, 2018, [minn issa 'l quddiem "id-deċiżjoni appellata"], mill-Arbitru Għas-Servizzi Finanzjarji [minn issa 'l quddiem "l-

Arbitru”], li permezz tagħha ddecieda dwar l-ilment tar-rikorrenti **Michelina Calleja** [minn issa 'l quddiem “l-appellata”] kif ġej:

“Għaldaqstant, ai termini tal-Artikolu 26(3)(c)(iv) tal-Kap. 555 tal-Liġijiet ta’ Malta, l-Arbitru jordna lil GlobalCapital Financial Management Limited tħallas lill-ilmentaturi s-somma ta’ għaxart elef Euro (€10,000). Peress li l-ilmentatriċi tilfet il-possibilità li setgħet tinvesti din is-somma għandha żzomm kwalunkwe rikavat u imgħax li setgħet irċeviet.

Bl-imgħax legali mid-data ta’ din id-deċiżjoni sad-data tal-ħlas effettiv.

Bl-ispejjeż kontra l-provditur tas-servizz.”

Fatti

2. Il-fatti ta’ din il-kawża jirrigwardaw servizzi finanzjarji rezi mis-soċjetà appellanta lill-appellata, konsistenti f’parir dwar investiment f’prodott magħruf bl-isem *Lifemark S.A. Secure Income Bond Issue 2 EUR – A1* [minn issa 'l quddiem “il-prodott *Lifemark*”] u x-xiri tal-prodott f’isem l-appellata fis-somma ta’ €10,000. Sussegwentement il-*Commission de Surveillance du Secteur Financier (CSSF)* fil-Lussemburg ħatret lil *KPMG Advisory S.a.r.l.* bħala amministratur provvizorju ta’ *Lifemark S.A.* għal perijodu ta’ sitt xhur¹ u s-*Security Trustee* għamel diversi pagamenti lill-appellata mill-kapital fis-somma komplessiva ta’ €1,574.93.

¹ Ara ittra tal-05.03.10 tas-soċjetà appellanta, a fol. 87 tal-atti tal-arbitraġġ **Godfrey Calleja vs GlobalCapital Financial Management Limited**.

Mertu

3. L-appellata istitwiet proceduri quddiem l-Arbitru permezz tal-prezentata ta' lment, fejn talbet li tintradd lura lilha mingħand l-appellanta s-somma ta' għaxart elef Euro (€10,000) li hija kienet għaddiet lill-provditur tas-servizzi finanzjarji għall-investment fil-prodott *Lifemark*, u dan flimkien mal-imgħaxijiet bir-rata ta' 7% għal ħames snin li minnhom sar pagament wieħed biss.

4. Is-soċjetà appellanta wiegħbet għall-ilment billi eċċepiet is-segwent: (a) l-Arbitru ma kellux jieħu konjizzjoni tal-ilment *ai termini* tal-paragrafu (a) tas-subartikolu 21(2) tal-Kap. 555 tal-Liġijiet ta' Malta; (b) il-preskrizzjoni a tenur tal-paragrafu (f) tal-artikolu 2156, l-artikolu 2153 u l-artikolu 1222 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta; (ċ) il-*casus*; (d) is-soċjetà appellanta ma kinitx il-legittimu kontradittur; (e) is-soċjetà appellanta ma tistax tinżamm responsabbli għal telf li seħħ f'investment li ma kinitx tiġġestixxi; (f) ma kienx minnu li ngħata servizz jew parir ħazin min-naħa tagħha; (g) is-soċjetà appellanta ma kinitx responsabbli jekk l-appellata verament sofriet telf.

Id-Deciżjoni Appellata

5. L-Arbitru wasal għad-deċiżjoni appellata wara li għamel is-segwent konsiderazzjonijiet:

“Preliminari:

Dan il-każ huwa wieħed identiku għall-Każ Nru. 009/2017 fl-ismijiet: TU vs GlobalCapital Financial Management Ltd. peress li l-ilmentatriċi tiġi mart l-istess TU, u seħħew l-istess fatti. Is-somma li ġiet investita f’isem l-ilmentatriċi kienet nofs is-somma li ħadu l-ilmentaturi mal-iritirar, u l-investment sar billi nofs is-somma giet investita f’isem il-mara u n-nofs l-ieħor f’isem ir-ragel. Fis-seduta tas-7 ta’ Marzu 2017, fil-każ Nru. 009/2017, ġie deċiż li ż-żewġ każi jimxu flimkien u l-atti taż-żewġ każi jidhlu fl-atti tal-Każ Nru. 009/2017. Il-provi li nġabru f’dan il-każ kellhom japplikaw għal dan il-każ ukoll.

Eċċezzjonijiet preliminari:

L-ewwel eċċezzjoni tal-provditur tas-servizz hija fis-sens li l-Arbitru m’għandux jieħu konjizzjoni tal-każ għaliex skont l-Artikolu 21(2)(a) tal-KAP. 555 dan l-ilment kien sugġett għal kawża quddiem qorti jew tribunal fuq l-istess mertu. TU spjega li fil-formola tal-ilment kien ħa żball u flok mela l-kaxxa ‘le’, fejn mistoqsi jekk kienx fetaħ xi kawża fuq l-istess mertu, bi żvista, ittikkja l-kaxxa ‘iva’. (fn. 1 A fol 133).

L-Arbitru m’għandu l-ebda prova xort’oħra minn naħa tal-provditur tas-servizz li jrid jipprova l-eċċezzjonijiet li jagħti. Għalhekk l-Arbitru qed jiċċad din l-eċċezzjoni.

Eċċezzjonijiet dwar preskrizzjoni

Il-provditur tas-servizz jagħti tlett eċċezzjonijiet dwar preskrizzjoni skont l-Artikoli 1222(1), 2153 u 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili.

Dwar il-preskrizzjoni a bazi tal-Artikolu 1222(1) tal-Kodiċi Ċivili, il-liġi tipprovdi li:

‘L-azzjoni għal rexxissjoni minhabba vjolenza, żball, għemil doluż, stat ta’ interdizzjoni, jew nuqqas ta’ età, taqa’ bil-preskrizzjoni egħluq sentejn (2). Dan jgħodd ukoll għar-rexxissjoni ta’ obligazzjonijiet mingħajr kawża, jew magħmulin fuq kawża falza.’

Din il-preskrizzjoni ma tapplikax għal dan il-każ għaliex mhux qed isir każ għal rexxissjoni ta’ obligazzjoni minhabba vjolenza, żball, eċċ., kif jindikad dan l-artikolu tal-KAP. 16 tal-Liġijiet ta’ Malta.

Għalhekk din l-eċċezzjoni qed tiġi miċħuda.

Dwar l-eċċezzjoni ai termini tal-Artikolu 2153 tal-Kodiċi Ċivili, fis-sentenza mogħtija mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fil-kawża ‘Carmelo sive Charles Magri vs Il-Kummissarju tal-Pulizija et’, (Deċiża fil-5 ta’ Ottubru, 1998 – Vol LXXXII.II.751),

dik il-Qorti osservat li l-liġi u l-ġurisprudenza jiddistingwu tliet xorta ta' danni, jiġifieri dawk derivanti minn delitt veru u proprju (fejn il-preskrizzjoni hija dik tal-azzjoni kriminali), dawk derivanti minn ħtija akwiljana (fejn il-preskrizzjoni hija dik ta' sentejn), u dawk derivanti minn inadempjenza kontrattwali (fejn il-preskrizzjoni hija dik ta' ħames snin). (fn. 2 Ara wkoll 'Emanuele Cassar vs Marija Ciappara' (Deciża mill-Qorti tal-Appell fit-2 ta' Marzu, 1953).

Imbagħad, il-Qrati tagħna sostnew ukoll: (fn. 3 Go p.l.c. vs Charles Dimech, PA28/07/2011).

'Illi l-Qrati tagħna dejjem irritennew illi il-preskrizzjoni ta' sentejn imsemmija fl-Artikolu 1917 ta' l-Ordinanza VII tal-1868 (dak li illum hu l-Artikolu 2153 tal-Kodiċi Ċivili) hija applikabbli għad-danni extra-kontrattwali jiġifieri dawk li ġejjin mhux minn inadempjenza ta' obligazzjoni imma "ex delictu vel quasi". Meta d-danni huma "ex contractu" għax ġejjin minn vjolazzjoni ta' obligazzjoni, l-preskrizzjoni hija dik ta' ħames snin u mhux ta' sentejn.'

*Barra minn hekk, kif intqal fil-kawża **Avv Dr. Pio M Valletta pro et noe vs Jeno Torocsik et, deciża fis-7 t'Ottubru 2016:***

'Il-fatt li f'kawża attur jitlob il-likwidazzjoni ta' danni ma jfissirx awtomatikament li allura japplika l-Art. 2153 tal-Kodiċi Ċivili:

Il-preskrizzjoni ta' sentejn li tolqot l-azzjoni għal danni li ma jkunux kaġunati b'reat hija applikabbli biss fil-każ ta' danni indipendenti minn obligazzjoni kuntrattwali. (Stivala vs Colombo, PA, 9/1/1953. VOI XXXVII.ii.622)'

*Fil-każ odjern l-ilmentatur ġie mibjugħ prodott finanzjarju kif tindika l-**Purchase Contract Note** (A fol 13 u 14) u b'hekk tnisset obligazzjoni kuntrattwali bejn l-ilmentatur u l-provditur tas-servizz. Ġaladarba l-preskrizzjoni ta' sentejn, skont l-Artikolu 2153 hija applikabbli biss 'fil-każ ta' danni indipendenti minn obligazzjoni kuntrattwali', u f'dan il-każ kienet teżisti obligazzjoni kuntrattwali, allura il-preskrizzjoni akwiljana ma tapplikax għal dan il-każ.*

*Il-provditur tas-servizz jikkwota u ppreżenta kopja tas-sentenza fl-ismijiet '**Carmel Ciscaldi et vs GlobalCapital Financial Management Ltd.**' deciża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fil-5 ta' Mejju 2017, u jonqos milli jsemmi s-sentenza deciża wara u, cioè, dik tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-ismijiet: **Roland Darmanin Kissaun vs GlobalCapital Financial Management Ltd.** deciża fl-1 ta' Gunju 2017, fejn ġie deciż li dawn it-tranzazzjonijiet huma ta' natura kuntrattwali.*

L-Arbitru jaqbel mal-aħħar sentenza imsemmija kif ukoll ma' ġurisprudenza kostanti li l-preskrizzjoni akwiljana ma tapplikax fejn hemm relazzjoni kuntrattwali bejn il-partijiet. Kif diġà ġie spjegat, sar bejgħ ta' prodott finanzjarju wara li ingħata parir mill-istess provditur tas-servizz u, għalhekk, din l-eċċezzjoni qiegħda tiġi miċħuda.

L-aħħar eċċezzjoni dwar preskrizzjoni hija bbażata fuq l-Artikolu 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili.

L-Artikolu 2156(f) tal-Kap. 16 jipprovdi li l-preskrizzjoni ta' ħames snin tapplika għal: 'azzjonijiet għall-hlas ta' kull kreditu ieħor li ġej minn operazzjonijiet kummerċjali jew minn ħwejjeg oħra, meta l-kreditu ma jkunx jaqa', skont din il-liġi jew liġijiet oħra, taħt preskrizzjoni aqsar, jew ma jkunx jirriżulta minn att pubbliku'.

*Min jeċċepixxi l-preskrizzjoni jrid jipprova l-perijodu minn meta tista' tiġi eżerċitata din l-azzjoni. Kif ingħad fis-sentenza mogħtija fl-ismijiet '**Stencil Pave (Malta) Limited vs Dr Maria Deguara noe**', (fn. 5 Deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili nhar it-30 ta' Ottubru 2003.)*

'Hija regola ewlenija fil-proċedura li l-prova li l-azzjoni hija preskritta trid issir minn min iqanqal l-eċċezzjoni, u għalkemm il-parti attriċi tista' tressaq provi biex tittanta xxejjen dawk tal-parti mħarrka billi tmieri li għadda ż-żmien jew billi ġgib 'il quddiem provi li juru li l-preskrizzjoni kienet sospiża jew interrotta, il-piż jaqa' prinċipalment fuq min jallega l-preskrizzjoni. Hi l-parti mħarrka li trid tipprova li l-parti attriċi għaddhielha ż-żmien utli biex tressaq il-kawża, u dan minn żmien minn meta dik il-kawża setgħet titressaq.'

Il-perijodu tal-preskrizzjoni jibda jgħodd minn meta min jipproponi każ, ikun jista' jeżerċita dik l-azzjoni:

Dan joħroġ ċar mill-artikolu 2137 tal-Kap. 16 li jipprovdi li:

'Bla ħsara ta' disposizzjonijiet oħra tal-liġi, il-preskrizzjoni ta' azzjoni tibda minn dakinhar li din l-azzjoni tista' tiġi eżerċitata; mingħajr ma jittiehed qies tal-istat jew tal-kondizzjoni tal-persuna li lilha din l-azzjoni tmiss.'

Il-provditur ressaq bħala xhud waħdieni lil Michael Schembri, li ma jagħmel l-ebda referenza għal din l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni. Fir-risposta l-provditur tas-servizz iqis li l-perijodu minn meta għandu jibda jgħodd il-perijodu għall-preskrizzjoni għandu jkun mill-25 ta' Lulju 2008, meta inbiegħ il-prodott lill-ilmentatriċi.

L-Arbitru ma jistax jaqbel ma' din l-asserzjoni għaliex fil-qasam tas-servizzi finanzjarji, l-ilmentatur ikun oggettivament f'qagħda li jibda jieħu azzjoni minn meta jkun f'pożizzjoni li verament jista' jeżerċita l-azzjoni kontra l-provditur tas-servizz. Dan ma jistax iseħħ hekk kif jixtri l-prodott għaliex kieku l-provditur tas-servizz jakkużah b'intempestività jekk mhux ukoll b'vessatorjetà.

Azzjoni tista' tinbeda f'dan il-qasam meta javveraw ruħhom iċ-ċirkostanzi li jnisslu konvinċiment fl-ilmentatur li min bieghlu l-prodott ma kienx bieghulu tajjeb u dan ħafna drabi jiġri meta l-prodott ma jmurx tajjeb jew jibda juri l-inkwiet. Sakemm dan ma jiġrix, l-ilmentatur għandu kull raġun jassumi li l-prodott ikun inbiegħlu tajjeb għaliex huwa jkun mar għand financial adviser li kellu fiduċja fih u, għalhekk, m'għandux għalfejn jaħseb ħażin fih jew li jkollu xi raġuni biex ifittxu legalment.

Ħafna drabi ssir referenza għal ġurisprudenza għal tranżazzjonijiet totalment differenti minn investiment fis-settur finanzjarju u, għalhekk, it-terminu minn mindu jiġi kkalkolat li setgħet issir l-azzjoni huwa totalment differenti.

*Investiment fis-settur finanzjarju huwa wieħed tekniku li jrid jieħu l-korsa taż-żmien tiegħu biex min jinvesti fih jinduna li jkun jew mar tajjeb jew li ingidem. Il-mument oggettiv huwa dak minn meta **verament** seta' jagħmel l-azzjoni.*

F'dan il-każ, l-ewwel darba li l-ilmentatriċi setgħet tinduna li l-affarijiet ma kienux sejrjn tajjeb kien fis-sena 2012, iżda peress li TU xehed li f'dak iż-żmien kien laqqat il-marda tal-kanċer u kien mar barra għall-kura, kitbet formalment lill-provditur tas-servizz f'Settembru 2013.

Il-provditur tas-servizz jgħid li fl-2010 (fn. 6 Ara affidavit ta' Michael Schembri fil-każ 009/2017) kienet intbagħtet ċirkulari lill-investituri f'dan il-fond biex jgħidulhom li kienu se jinħatru 'provisional administrators' u pproduċa d-dokument 'MS 2', iżda ma ngabet l-ebda prova li din iċ-ċirkulari giet effettivament mibgħuta lill-ilmentatriċi għaliex hija bla isem u bla indirizz.

Għalhekk hemm dubju serju dwar id-data ta' meta l-ilmentatriċi saret taf l-ewwel darba dwar l-andament negattiv tal-investment, u meta hemm dubju f'eċċezzjoni ta' preskrizzjoni dan id-dubju jimmilita kontra min iqajjem l-eċċezzjoni.

Imma anke kieku kellha tittieħed id-data tal-5 ta' Mejju 2010, minn meta l-ilmentatriċi setgħet tagħmel l-azzjoni, il-preskrizzjoni xorta waħda giet interrotta permezz tal-ittra uffċjali tat-2 ta' Lulju 2014, u l-oħra tat-13 ta' Lulju 2016.

Barra minn hekk, l-Arbitru jinnota wkoll li fl-ittri tal-provditur tas-servizz tat-12 ta' Novembru 2013, u Diċembru 2014, il-provditur tas-servizz baqa' jittama lill-

ilmentatriċi tant li qalilha li f'isimha huma ser jibqgħu jissorveljaw l-andament tal-izviluppi: '...we confirm that we are continuing to monitor developments on your behalf'. (fn 7 Każ Nru. 009/2017, a fol 91,93)

Sal-2016, baqgħu jintbagħtu pagamenti lill-ilmentaturi u kien proprju fl-2016, (fn 8 Ibid, a fol 99) li l-provditur għalaq il-pagamenti li kien qed jagħmel lill-ilmentaturi fejn qalilhom: '...we confirm the receipt of the final distribution payment' (fn 9 Ibid)

Għalhekk, il-provditur tas-servizz baqa' jittama lill-ilmentatriċi sal-2016, u issa ma jistax jgħid li l-ilmentatriċi setgħet tagħmel l-azzjoni minn dakinhar li ffirmit il-kuntratt.

Għal dawn ir-ragunijiet, l-Arbitur hu tal-fehma li l-provditur tas-servizz ma rnexxilux jipprova li l-każ huwa preskritt u, għalhekk, l-Arbitru qed jiċċhad l-eċċezzjonijiet dwar preskrizzjoni.

L-eċċezzjoni li l-provditur tas-servizz mhux il-leġittimu kontradittur hija waħda frivola għaliex il-provditur tas-servizz kien qed jaġixxi bħala kumpannija awtorizzata mill-MFSA biex toffri servizzi ta' investiment u aġixxiet bħala prinċipal fil-konfront tal-ilmentatriċi meta bieghilha l-prodott tal-Lifemark. Imkien ma ġie ippruvat mill-provditur tas-servizz li meta kien qed isir il-bejgħ tal-Lifemark, il-provditur tas-servizz qal lill-ilmentatriċi li kien qed jaġixxi f'isem ħaddiehor. Dan qed jintqal issa biex il-provditur tas-servizz jaħrab mir-responsabbiltà tiegħu. Kien hemm relazzjoni ġuridika bejn l-ilmentatriċi u l-provditur tas-servizz u, għalhekk, il-provditur tas-servizz huwa l-leġittimu kontradittur.

Lanqas l-eċċezzjoni l-oħra, li tgħid li l-provditur tas-servizz ma kienx hu li qed jiġġestixxi l-prodott imma aġixxa 'bħala intermedjarju' għal ħaddiehor, ma tista' tiġi milqugħa. L-ilmentatriċi ingħatat il-parir u nbieghilha l-prodott mill-provditur tas-servizz u l-ilmentatriċi qed tgħid li l-provditur tas-servizz bieghilha prodott b'mod ħażin (misselling) u qed tfittxu proprjament f'dan ir-rigward. Għalhekk, il-provditur tas-servizz irid iwieġeb għal għemilu.

Dwar dak li jgħid il-provditur tas-servizz li dan huwa każ ta' 'casus', l-Arbitru ma jaqbilx ma' dan għaliex f'każ fejn qed jiġi allegat bejgħ ħażin tal-prodott, l-analiżi li għandha ssir hija dik li tirrigwarda dak li ġara qabel u waqt il-bejgħ ta' prodott u mhux dak li ġara wara. Jista' jseħħ bejgħ ħażin ta' prodott anke jekk il-prodott imur tajjeb imma normalment f'dawk iċ-ċirkustanzi ħadd ma jqajjem l-ilment; jista' wkoll prodott jinbiegħ tajjeb u jfalli u f'dak il-każ l-ilmentatur ma jkollu l-ebda rimedju. Għalhekk, l-analiżi trid issir x'ġara qabel u waqt il-bejgħ tal-prodott u,

għalhekk, ma jistax ikun każ ta' casus. Il-provditur tas-servizz jinstab li jkollu l-ħtija jekk jinstab li biegħ il-prodott ħażin u mhux x'għara lill-prodott. Huwa proprju dan li qed titlob l-ilmentatriċi: li l-provditur tas-servizz jiġi sindikat jekk biegħx il-prodott ħażin jew le.

Dwar in-ness bejn ir-responsabbiltà u d-danni, l-Arbitru jagħmel referenza għall-Artikolu 26 tal-KAP. 555 tal-Liġijiet ta' Malta, fejn l-Arbitru ingħata l-fakultà li jagħti kumpens finanzjarju jekk fil-fehma tiegħu l-ilment jiġi ppruvat. Huwa wkoll fatt magħruf u stabbilit fil-ġurisprudenza illi nuqqas ta' adempjenza ta' obbligi kuntrattwali wkoll tnissel il-ħlas ta' danni.

Il-Kuntest ġuridiku

Meta l-leġizlatur għadda l-Att XVI tal-2016 (KAP. 555 tal-Liġijiet ta' Malta) u waqqaf l-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji, fl-istess Att stabbilixxa l-parametri legali kif għandu jiddeċiedi każi li jkollu quddiemu. Fl-Artikolu 19(3)(b)(ċ) il-leġizlatur ried li l-Arbitru 'jiddeċiedi u jagħti għidizzju fuq ilment b'referenza għal dak li, fil-fehma tiegħu, ikun ġust, ekwu u raġonevoli fiċ-ċirkustanzi partikolari u merti sostantivi tal-każ.'

Irid ukoll iqis, 'l-aspettattivi raġonevoli u leġittimi tal-konsumaturi u dan b'referenza għaż-żmien meta jkun allegat li jkunu seħħew il-fatti li jkunu taw lok għall-ilment'.

L-Arbitru mhuwiex marbut u limitat mar-regoli stretti tal-Kodiċi Ċivili fejn il-partijiet dejjem tqiesu fuq l-istess livell negozjali. Mal-milja tas-snin, il-leġizlatur beda jagħti protezzjoni akbar lill-konsumatur peress li tqies li huwa l-parti l-aktar vulnerabbli għaliex ma jkollux l-istess għarfien u ma jkunx fuq l-istess livell negozjali bħal kummerċjant.

Dan anke inħass fuq livell komunitarju permezz tad-Direttiva 93/13 li giet inkarnata fil-KAP. 378 (l-Att dwar l-Affarijiet tal-Konsumatur) tal-Liġijiet tagħna speċjalment fejn jidhlu termini inġusti f'kuntratti mal-konsumatur.

Dan ġie rifless anke fil-ġurisprudenza tagħna fejn il-Qorti tal-Appell spjegat u sostniet dawn l-izviluppi. (fn 10 Ara per eżempju, F. Advertising Ltd. vs Simon Attard, QA, 21 ta' Mejju, 2010; F. Advertising Ltd vs Anthony Tabone et, QA, 9 ta' Jannar 2009)

Il-leġizlatur daħħal ukoll leġizlazzjoni speċjali fil-qasam tas-settur finanzjarju bħal, per eżempju, l-Investment Services Act li taħtha ħarġu diversi regoli mill-Malta

Financial Services Authority (MFSa) li jorbtu lil Licence holders bħalma huwa l-provditur tas-servizz odjern.

Imma, forsi fejn qabel dawn ir-regoli kellhom enfasi fuq l-aspett regulatorju u ma kienux jagħtu rimedju dirett lill-investitur, issa l-legiżlatur ta l-fakultà lill-Arbitru li biex jasal għall-ġudizzju tiegħu jutilizza dawn l-istrumenti leġiżlattivi ġodda li kienu żviluppi sostanzjali fuq il-liġi ġenerali. Fil-fatt, il-legiżlatur jiggwida lill-Arbitru biex:

‘jikkunsidra u jieħu kont, b’dak il-mod u sakemm huwa jidhiru xieraq, ta’:

- liġijiet applikabbli u rilevanti,
- regoli u regolamenti, b’mod partikolari dawk li jirregolaw l-imġiba ta’ provditur ta’ servizz, **inkluż linji gwida maħruġa mill-awtoritajiet supervizzorji nazzjonali u tal-Unjoni Ewropea,**
- il-prassi segwita f’oqsma finanzjarji,
- u l-aspettattivi raġonevoli u leġittimi tal-konsumaturi u dan b’referenza għaż-żmien meta jkun allegat li jkunu seħħew il-fatti li jkunu taw lok għall-ilment.’ (fn 11 KAP. 555, Art 19(3)(c))

Il-Qrati tagħna wkoll ilhom jinnutaw li fejn tidhol relazzjoni bejn konsumatur u kummerċjant, il-kuntest ġuridiku inbidel u l-kuntratt ta’ bejgħ ta’ prodott jew għoti ta’ servizz huwa regolat minn normi ġodda li taw definizzjoni ġdida lill-prinċipju tal-pacta sunt servanda. (fn 12 Ara Raymond Camilleri et vs Touring Mediterraneo Ltd., QA, 6 t’Ottubru 2010)

Fejn ikun jirrizulta li ntuzaw standard form contracts u ntuzaw termini inġusti, il-kuntratt jieħu dimensjonijiet ġodda u dan għaliex ukoll ir-rapport negozjali ikun wieħed żbilanċjat li ma jirriflettix dik il-libertà sħiħa li suppost ikollhom il-kontraenti meta jkunu qed jiftiehm t-termini tal-kuntratt.

F’dawn is-sitwazzjonijiet, il-KAP. 378 jipprevali kemm fuq il-Kodiċi Ċivili kif ukoll fuq il-Kodiċi tal-Kummerċ.

Kuntratt ta’ għoti ta’ servizz jew bejgħ ta’ prodott finanzjarju huwa wieħed speċjalizzat fejn il-kummerċjant jitqies li huwa l-espert li jrid jiggwida lill-konsumatur. Il-konsumatur ifittex dan is-servizz għaliex waħdu ma jkunx jista’ jasal biex jagħmel deċiżjoni għaqlija ta’ kif jagħmel l-aħjar introjtu mill-kapital tiegħu bl-anqas riskju għall-istess kapital.

U f’dan ir-rigward, ir-Regoli (fn. 13 Investment Services Rules-Standard Licence Conditions) jagħmlu distinzjoni netta bejn investitur professjonali u investitur żgħir (retail client). Dan tal-aħħar għandu jingħata protezzjoni speċjali, fosthom, billi jrid isir l-assessjar tiegħu mill-provditur tas-servizz u jinbiegħlu l-prodott biss jekk ikun

verament addattat għaċ-ċirkostanzi tiegħu, għall-profil ta' riskju tiegħu u anke jirrispetta l-aspirazzjonijiet tiegħu meta jkun diehel f'dak l-investment.

Irid jiġi nnutat ukoll li l-KAP. 378 tal-Liġijiet ta' Malta tiddefinixxi 'diligenza professjonali' b'dan il-mod:

*"diligenza professjonali" tfisser l-istandard ta' sengħa u kura li kummerċjant huwa raġonevolment mistenni li jeżercita fir-rigward ta' konsumaturi, proporzjonat ma' Prattika onesta fis-suq u, jew **mal-prinċipju generali tal-bona fede** fil-qasam ta' attività tal-kummerċjant.' (fn. 14 KAP.378, Art. 51A)*

Hawn il-legiżlatur kien qed jikkristallizza prinċipji ġenerali tad-dritt li kienu stabbiliti snin qabel u li jigganċjaw il-liġi speċjali ma' prinċipji ġenerali tad-dritt iżda enunċjati b'mod aktar enfatiku.

Huwa f'dan il-kuntest ġuridiku li l-Arbitru għandu jqis dan il-każ.

Fil-Mertu

L-ilmentatriċi bażikament qed tgħid li nbiegħilha prodott b'mod ħazin, ma kienx addattat għall-profil tar-riskju tagħha u lanqas kien jirrispekkja l-aspettativi legittimi tagħha meta għamlet dan l-investment għaliex hija riedet prodott mhux riskjuż. L-għan tagħha kien li l-kapital jiġi investit fi prodott sikur biex ikunu jistgħu iżidu d-dhul mal-pensjoni biex jgħixu ħajja ftit aktar komda.

Il-provditur tas-servizz jgħid li l-prodott kien low risk u li kien addattat għall-ilmentatriċi. Apparti dan, isemmi l-casus u avvenimenti li ma kellux kontroll fuqhom.

L-Arbitru jrid jiddeciedi dan l-ilment b'referenza għal dak li fil-fehma tiegħu huwa ġust, ekwu u raġonevoli fiċ-ċirkostanzi partikolari u merti sostantivi tal-każ. (fn. 15 KAP 555, Art. 19(2)(b))

Sabiex l-Arbitru jkun jista' jagħti ġudizzju fuq ilment b'referenza għal dak li, fil-fehma tiegħu, ikun ġust, ekwu u raġonevoli fiċ-ċirkostanzi partikolari u merti sostantivi tal-każ, (fn. 16 KAP. 555 Art. 19(3)(b)) irid jara kemm il-profil tal-ilmentatriċi, kif inbiegħ il-prodott u wkoll, in-natura tal-prodott li nbiegħilha u jekk kienx addattat għaċ-ċirkostanzi tagħha u jilħaqx l-aspettattivi tagħha.

Il-Prodott Lifemark S.A. Secure Income Bond 2 EUR (fil-qosor l-SIB)

Dan il-prodott, l-SIB, kien ibbażat fuq negozju fil-pensjonijiet dwar il-ħajja fis-suq Amerikan. Dan il-każ jittratta dwar il-bejgħ tal-prodott Keydata International Secure Income Bond, li kif jidher mill-brochure (fn. 17 Dan il-brochure ma ġiex

ipprezentat mill-partijiet izda fl-analizi tiegħu tal-prodott, l-Arbitru analizza dan il-brochure li hu fil-pussess tal-Uffiċċju tal-Arbitru) ippronunzja ruħu bl-aktar mod enfatiku u b'tipa kbira li jagħti qligħ ta' 7.5% kull sena fl-iSterlina u 7% fis-sena fid-Dollaru u l-Euro għall-perijodu ta' ħames snin.

Is-Secure Income Bond Fund (SIB) kien investiment tal-kategorija asset-backed securities. Mingħajr ma wieħed joqgħod jidħol fid-dettal tal-istruttura legali (u kumplikata tiegħu), l-SIB kien jinvesti f'bonds (security bonds) li l-assi underlying tagħhom kienu poloz tal-assikurazzjoni fuq il-ħajja ta' individwi Amerikani.

Dan il-prodott, fost affarijiet oħra, falla għaliex l-analizi tal-aspettattiva tal-ħajja/mewt tal-life-assured ma kienetx korretta. Aktar ma wieħed idum ħaj, aktar irid idum iħallas premium biex il-polza tibqa' ħajja inkella titef fil-valur. Dan joħloq problema ta' likwidità biex tkompli ssostni finanzjarjament il-mudell kompost minn diversi poloz ta' assikurazzjoni fuq il-ħajja.

Dan kien riskju li ħafna analisti ma tawx kasu. Imma kien, fil-fatt, aspekk importanti ħafna. Minħabba l-avvanzi fil-medicina, ħafna nies jibqgħu jgħixu għal żmien itwal u b'hekk il-premium irid idum jithallas għal numru ta' snin aktar.

Jekk l-analisti u nies professjonali li kellhom esperjenza biex janalizzaw dawn il-prodotti ma waslux għal dan, allura lanqas wieħed jistenna li retail investor, bħalma hu l-ilmentatur, kellu jkun f'qagħda li jagħmel dan.

Apparti l-fatt ukoll li l-isem SECURE INCOME BOND jagħti lill-investitur bla esperjenza x'jifhem li l-investment huwa wieħed sikur u bla riskji, jew riskji baxxi u limitati.

Jekk wieħed iħares lejn il-brochure tipiku tal-SIB jara li mal-ewwel faċċata, bi prominenza kbira, hemm rati tajba ta' dħul (Annual Income Over 5 Years), ritratt kbir ta' lighthouse (simbolu tas-sigurtà) u b'indikazzjoni ta' x'inhuma l-benefiċċji u l-kwalità tal-prodott:

'Aims to provide return of capital after 5 years:

Bond invests in cash and assets by institutions rated 'A' or better by Standard and Poor's or equivalent;

Quarterly income option available'

Għalkemm fl-istess brochure jissemma li jista' jkun hemm xi riskju għall-kapital, u jista' jkun hemm xi tnaqqis fl-aħħar jew jekk tiġbed l-investment qabel, però l-enfasi qiegħda fuq il-benefiċċji li kien joffri dan il-prodott.

*Taħt it-titolu **Benefits at a Glance** hemm dan it-test:*

- > Early investment bonus of 4%
 - > An investment with NO Stock Market Exposure
 - > Investing in cash and assets issued by institutions rated 'A' or better by Standard & Poor's or equivalent
 - > Available via banks, stockbrokers and direct investment
 - > Low minimum investment – Only GBP10,000 / USD20,000 / €10,000
 - > The bond will be listed on the Luxembourg Exchange
 - > The issue is regulated and authorised by the CSSF the Financial Regulator in Luxembourg
- *Hemm ukoll dan b'tipa kbira: 'A lower risk profile and a higher level of income allows you to receive the income you need without the worry of stock market falls.'*
 - *Il-brochure jgħid ukoll li jista' jkun hemm riskju għall-kapital.*

Il-prodott kellu r-riskji – il-kapital ma kienx garantit, u kif kien se jmur kien pjuttost ibbażat fuq il-performance ta' prodotti oħra simili ta' dak iż-żmien, apparti l-mudelli matematiċi u l-assumptions li jiġu ma' dawn il-mudelli.

Ir-riskji kif deskritti forsi kienu jagħtu l-impressjoni li ma kienux ivarjaw wisq minn uħud mill-prodotti l-oħra ta' investiment li forsi kienu qed jiġu offruti lil investituri oħra. Il-prodott fl-ebda mument ma kien iwiegħed protezzjoni assoluta għall-kapital.

*Però ma jistax jitqies li dak iż-żmien li nbiegħ l-SIB, kien investiment b'riskju baxx. Anzi, kien investiment **f'kategorija ta' riskju medju għal riskju għoli.***

Dan mhux qed jingħad with the benefit of hindsight, imma għaliex in-natura tal-prodott – li jinvesti f'bonds li jinvestu f'poloz tal-assikurazzjoni fuq il-ħajja – u l-istruttura innifisha tal-investiment kienu jagħmlu l-SIB investiment riskjuż li ma kienx addattat għal retail investors kif kienet l-ilmentatriċi.

Dawn it-tip ta' investimenti huma Asset-Backed Securities li huma prodotti kumplessi u ta' riskju għoli.

Meta l-MFSA, li hija r-regolatur f'dan il-qasam, rat li kienu qed jinbiegħu prodotti li huma Asset-Backed Securities bħal dan il-prodott, interveniet billi ħarget:

Warning to prospective investors about Asset-Backed Securities bħalma hu l-Lifemark, fejn qalet: *(fn. 18 MFSA – Consumer Media Release Ref: 05-2009 13/11/2009. Ara wkoll MFSA – Securities Unit: Circular Letter regarding sale of complex financial instruments by Investment Services Licence Holders 11/2/2009)* 'The Malta Financial Services Authority (MFSA) has come across local media adverts, reports and product documentation about investments in 'bonds' or 'fund accounts' whose performance is linked to assets, such as life insurance policies or currencies (referred to as asset-backed investments). By their very nature, these investments are not easy to understand.

Despite the fact that they may be promoted as 'alternative' to traditional or conventional investments, these are investment opportunities which involve substantial risks, in particular liquidity risks, whereby the investor may be unable to sell his investment...'

'When it comes to redemption (selling) of these investments, these...restrict the investor from selling his holdings before the investment matures...'

'Consumers should be aware that the characteristics of these products make them unsuitable for unsophisticated investors. These products are generally considered appropriate for investors who have experience and knowledge to understand how these financial instruments work and can afford to take the relevant risks.'

Li qalet l-MFSA kien proprju deskrizzjoni tal-prodotti li kienu qed jinbiegħu (bħal-Lifemark) u r-riskji li rat l-MFSA kienu diġà jeżistu fil-prodotti li nbiegħu, u li l-provdituri tas-servizz kienu jew konxji tagħhom u xorta bieġħu il-prodotti, jew m'għamlux due diligence serju tal-prodott qabel ma bieġħuh. Fiż-żewġ xenarji, il-provditur tas-servizz iġorr responsabbiltà.

Kif inbiegħ il-Prodott u r-Regoli li kienu japplikaw

L-ilmentatriċi kienet pensjonanta meta investiet fil-Lifemark SIB. Dak iż-żmien kien għadu kif irtira r-raġel tagħha u riedu jaraw kif iżidu xi dħul biex jiddied mal-pensjoni biex hi u żewġha jgħixu ftit aħjar. Il-flus li investew mal-provditur tas-servizz kienu s-somma li ħa mal-iritirar wara karriera twila jaħdem fiċ-Ċivil u investa nofs is-somma fuq ismu u nofs fuq isem il-mara:

'Ngħid li l-għanijiet tagħna ...kienu li ninvestu f'kapital li jkun sikur u jħallilna dħul biex inpatti għad-differenza fin-nuqqas li kien se jkolli bejn il-paga u l-pensjoni;

biex inkunu nistgħu ngħixu fuq l-istess livell ta' ħajja li konna qed ngħixu u għal li jista' jinqala'.

Ngħid li meta kont mort għand il-GlobalCapital kellmitni mara, rappreżentanta tal-GlobalCapital, però jista' jkun li isimha jissemma f'xi dokumenti.

Jiena ngħid li meta mort biex ninvesti il-GlobalCapital, lir-rappreżentanta kont għamiltielha ċara x'kienu l-għanijiet tiegħi, li għadni kif semmejt. Ngħid li hi giet mill-ewwel b'dan il-prodott li kienu jismu *Secure Capital and Income Bond*. It-titolu tal-bond kien jimplika li hu *secure*; u għaliha *secure* ma kien fiha l-ebda *interpretation* oħra ħlief li jien stajt nafdah u l-kapital kien garantit.

Lili ma offrietlix prodotti oħra imma dan il-prodott biss. Dak il-ħin sar enfasi mir-rappreżentanta tal-GlobalCapital li dan kien sikur għaliex kien jinnegozja f'poloz ta' assikurazzjoni ta' ħajjiet Amerikani.....

Dwar riskji, nista' ngħid illi kieku kelli indikazzjoni tal-anqas riskju, jien ma kont ninvesti xejn f'dan il-prodott. Ngħid li l-investimenti tagħna kienu wieħed konservattiv, fejn aħna konna nsibu *fixed deposit* tal-bank fejn il-kapital u l-imgħax ikunu garantiti.' (fn. 19 *Kaz Nru 009/2017, a fol 70-71*)

Din ix-xhieda giet korroborata minn GU, l-ilmentatrici li ziedet tgħid li dak iż-żmien kienu għaddejjin minn problemi ta' saħħa (fn 20 Ibid., a fol 72) peress li l-ilmentatur kellu marda terminali.

Min-naħa tiegħu il-provditur tas-servizz ippreżenta biss l-affidavit ta' Michael Schembri. (fn. 21 Fil-Kaz 009/2017 li jgħodd għal dan il-kaz ukoll) Jigi innotat li ma gābx bħala xhud lil min biegh il-prodott u Michael Schembri xehed biss a baži ta' dak li sab fil-file.

L-istess xhud jibbaża x-xhieda tiegħu bażikament fuq il-file note u jgħid li gāladarba giet iffirmata mill-ilmentatur hija xhieda ta' dak li gāra. Jgħid li a baži tiegħu jirrizulta li r-rappreżentant tal-provditur offriet lill-ilmentatur diversi prodotti; li gēw spjegati lilu d-dettalji ta' dan il-prodott u huwa kkonferma illi fehem ir-riskji involuti. Bil-firma tiegħu l-ilmentatur TU kkonferma li kien jaf li l-investment jista' jogħla kif ukoll jinzel u li jista' jkun ukoll illi huwa jirkupra lura anqas mis-somma investita minnu kif ukoll illi l-passat ma hux garanzija tal-futur'. (fn. A fol 74).

F'dan ir-rigward TU xehed hekk:

'Qed nigi riferut għal Dok. B, a fol 14, fejn hemm sensiela ta' dokumenti, u mistoqsi dwar il-firma fuq il-File Note tal-investment, ngħid li qed nagħraf il-firma tiegħi.

Le, dak id-dokument ma qrajtux. Ngħid li dak id-dokument ma qagħdux jaqrawhuli u jispjegawhuli; wara l-ispjega u aċċettajt li ninvesti u kkonvinciena li kien tajjeb għalina, qaltli: 'Mela dan li tkellimna u iffirma', u tawhuli biex niffirmah.

Qed niggi mistoqsi dwar il-klawsola li hemm fejn hemm li l-investment jista' jitla' u jinzel u nista' ma nieħux il-flus tiegħi investiti kollha, ngħid li dik ma qrajthiex u lanqas qaluhieli; u li kieku qaluhieli, kont ngħid le, ma ninvestix għax riskju ma kontx lest li nieħdu.' (fn. 23 A fol 134)

Iżid jgħid:

'Ma niftakarx li tawni l-brochure; niftakar żgur li l-meeting ma ħax tul. Jien ma niftakarx kemm dam eżatt, però l-aktar li seta' dam siegħa u f'dak il-ħin ma jistax ikun li nqraw u ġew spjegati dawk id-dokumenti kollha.' (fn. 24 Ibid)

It-tranzazzjoni li għamlu l-ilmentaturi saret f'daqqa u, għalhekk, dak li seħħ fil-konfront ta' TU seħħ ukoll fil-konfront ta' martu.

L-Arbitru jinnota li l-provditur tas-servizz kellu l-opportunità li jtella' bħala xhud lil min biegh il-prodott u dan seta' jixhed dwar dak li seħħ waqt il-bejgħ tal-prodott.

L-Arbitru għandu żewġ verżjonijiet quddiemu, waħda tal-ilmentaturi fejn xehdu a scienza propria dak li seħħ u dik ta' Michael Schembri, li ma kienx preżenti waqt il-bejgħ tal-prodott, u jibbaża biss fuq il-File Note. L-Arbitru jagħti affidament akbar il-verżjoni tal-ilmentatur għal dawn ir-raġunijiet:

*L-ilmentatriċi, bħal żewġha, ma riedetx tissogra l-flus li rċevew fi tmiem ta' karriera twila fiċ-Ċivil, u dan jagħmel sens għaliex l-aspirazzjoni tagħha ma kienetx li fl-età tal-pensjoni taspira għal tkabbir fil-kapital, iżda riedet sors ieħor ta' income biex iżżidu mal-pensjoni. Huwa verosimili wkoll li f'dawn iċ-ċirkostanzi l-investitur retail ma jkunx irid investment riskjuż fejn jista' jitlef flusu u l-ilmentatriċi tħajjret tpoġġi flusha f'dan l-investment għaliex anke l-isem tal-prodott huwa **Secure Income Bond** li, għal għal min hu layman bħalha, iwassal il-messaġġ li flusek qed ikunu sikuri.*

Jekk wieħed iħares lejn il-File Note (fn. 25 A fol 115) jinnota li dan huwa dokument ta' żewġ faċċati miktub b'ittri żgħar li bilkemm jistgħu jinqraw u li fl-essenza tiegħu huwa dokument ta' eżoneru għall-provditur tas-servizz. Dwar dak li jgħid il-provditur tas-servizz li għaladarba d-dokument ġie iffirmit mill-ilmentatriċi allura kienet taf li l-investment jista' jitla' u jinzel, l-Arbitru hu tal-fehma li dan mhux biżżejjed biex jeskolpa lill-provditur tas-servizz u, f'dan ir-rigward, għandu l-konfort tal-argumentazzjoni tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (fn. 26 Evelyn Farrugia et vs

GlobalCapital Financial Management Ltd., 11/07/2016) *fejn qalet hekk f'każ kwazi identiku għal dan prezenti:*

'Hu minnu illi l-atturi jfirmaw il-contract note però l-Qorti ma tqis illi l-fatt waħdu tal-firma tikkostitwixxi xi akkwixxenza tal-konsapevolezza tal-investment u r-riskji inerenti u jekk dan kienx addatat għalihom. Dan jingħad għax l-istess contract note ma tiddefinix ir-riskji u kull ma tgħid hu illi l-investment jista' jżdid u jonqos; kondizzjoni li tinsab f'kull investment u in oltre tali kuntratt lanqas inqara jew ġie spjegat minn min kien qed joħorġu. Wara kollox is-soċjetà konvenuta kellha d-dmir versu l-klijent li talab is-servizzi tagħha biex tagħtih kull informazzjoni rilevanti biex tgħinu jasal għal deċiżjoni informata u libera.' (fn. 27 Ibid)

Dan ir-raġunar huwa floku f'dawn it-tip ta' kuntratti li huma ferm differenti minn kuntratti oħra għaliex jitqiesu li huma kuntratti fejn fuq naħa waħda għandek kummerċjant espert fil-materja, u fuq in-naħa l-oħra klijent zgħir (retail client) li jekk ma tfiehemux sew, ma jistax jifhem il-kliem tekniku (ħafna drabi ta' eżoneru) li jkun fihom dawn il-kuntratti.

Barra minn hekk, qabel ma l-provditur tas-servizz joffri dokumenti għall-firma għandu jara li skont ir-Regoli (fn. 28 Investment Services Rules – Standard Licence Conditions, maħruġin mill-MFSA taħt il-KAP. 370 tal-Liġijiet ta' Malta) viġenti, bħala Licence Holder ta' servizzi ta' investimenti finanzjarji, qabel jinbiegħ il-prodott jara jekk huwiex idoneju għall-konsumatur.

Regoli u obbligi li jorbtu lill-provditur tas-servizz

*Fiz-żmien li inbiegħ il-prodott kienu digà daħlu fis-seħħ l-Investment Services Rules: Standard Licence Conditions maħruġin mill-MFSA biex jirregolaw l-obbligazzjonijiet tal-Investment Service Providers (ISP) u kienet digà dahlet fis-seħħ id-Direttiva MiFID, (fn. 29 Markets in Financial Services Directive 2004/39/EC) li flimkien jistabbilixxu l-prinċipju kardinali, u li jiġi fuq kull regolament ieħor, jiġifieri li l-provditur irid il-ħin kollu jaġixxi **'in the best interest of the client'**. (fn. 30 MiFID Rules Art 19, u Investment Services Rules (ISR)-Par B1-Standard Licence Conditions (SLC), Reg.2)*

*L-Investment Services Rules - Standard Licence Conditions (ISR-SLC) maħruġin mill-MFSA jistabbilixxu x'inhu u x'mhux prodott kumpless. Prodott isir kumpless jekk, **fost affarijiet oħra:***

- 1. ma jagħtih libertà lill-investitur jiddisponi jew jifdi l-prodott skont prezzijiet li huma aċċessibbli pubblikament (fn 31 SLC, Part B1, Reg. 2.26) jew*

2. jekk il-karatteristiċi tal-prodott ma jistgħux jiġu mifhuma b'mod faċli mill-investitur retail;
3. u b'hekk ma jkunx f'qagħda li jagħmel deċiżjoni infurmata meta jiġi biex jinvesti. (fn. 32)

Għal dawn ir-raġunijiet, u oħrajn mogħtija aktar 'il fuq, il-prodott Keydata Lifemark SIB għandu jitqies bħala prodott kumpless.

Peress li l-provditur kien qed jaġixxi f'advisory capacity, ried jagħmel dak li jissejjaħ Suitability Test fuq l-ilmentatriċi li, fost affarijiet oħra, jinkludu: l-età, l-impjeg jew in-nuqqas tiegħu, il-livell ta' edukazzjoni, l-esperjenza fl-investimenti, jekk qattx daħlet qabel f'investimenti kumplessi, ecc.

Skont l-Investment Services Rules for Investment Service Providers tal-MFSA, Suitability Test irid, fost affarijiet oħra, jiddetermina:

- i. Jekk il-prodott finanzjarju li jkun ser jiġi mibjugħ '**meets the investment objectives of the client**';
- ii. Jekk il-klijent għandux '**the necessary experience and knowledge in order to understand the risks involved in the transaction**';
- iii. Jekk il-klijent huwiex '**financially able to bear any related investment risk consistent with his investment objectives**'. (fn. 33 Ibid, Regoli 2.16 sa 2.20 u 2.22 sa 2.24).

L-aspirazzjoni tal-ilmentatriċi kienet li tkun tista' żżid ftit l-income tagħha mingħajr ma tissogra l-kapital li kienu daħħlu wara snin twal ta' servizz fiċ-Ċivil. Ma riedetx prodott li seta' jipperikola l-kapital. Kif jidher mill-analiżi tal-prodott aktar 'il fuq, il-brochure jindika li dan il-prodott kellu diversi riskji li kif xehed żewġha, ma ġewx spjegati lilhom. Dan huwa kredibbli meta wieħed iqis il-profil tal-ilmentatriċi u x'kienu l-aspirazzjonijiet tagħha fl-età tal-irtirar mix-xogħol. Għalhekk jidher ċar li l-ewwel kriterju tar-Regoli 'il fuq kwotati ma ġiex sodisfatt u l-prodott offrut ma kienx jilħaq '**the investment objectives of the client**'.

L-ilmentatriċi ma kellhiex 'the necessary experience and knowledge in order to understand the risks involved in the transaction'. Hija kienet retail client u ma kellhiex xi sensiela ta' investimenti qabel ma nbiegħilha l-Lifemark. Ma kellhiex dik l-esperjenza li setgħet tifhem in-natura u r-riskji li kien fih il-prodott de quo.

Finalment, jidher ukoll li l-ilmentatriċi ma kellhiex il-'loss absorption capacity' biex tkun tista' tinvesti f'dan il-prodott. Il-flus li l-provditur tas-servizz investielha f'dan il-prodott kienu nofs is-somma li ħa żewġha mal-irtirar u ma ġiex ippruvat li kellha flejjes oħra li jagħmlu tajjeb jekk kellu jkun hemm telf ta' kapital fuq dan il-prodott.

Il-provditur wera nuqqas ta' diligenza professjonali meta investielha s-somma kollha fi prodott wieħed meta seta' investielha l-ammont f'aktar minn prodott wieħed biex iferrex ir-riskju. U, fuq kollox, l-SIB ma kienx kompatibbli mal-profil tar-riskju tal-ilmentatriċi.

Għalhekk, il-provditur tas-servizz kiser ir-Regoli 2.16 sa 2.20 u 2.22 sa 2.24 tal-Investment Services Rules-Standard Licence Conditions li kienu japplikaw dak iż-żmien. A bażi ta' dan is-Suitability Test, il-provditur tas-servizz ma kellux ibiegħ dan il-prodott lill-ilmentatriċi għaliex ma kienx suitable għaliha u, għalhekk, il-prodott inbiegħ ħażin.

Bl-introduzzjoni tal-KAP. 555 tal-Liġijiet ta' Malta, (fn. 34 Art 19(3)(c)) in-nuqqas ta' osservanza ta' dawn ir-regoli ma baqax jitqies biss bħala ħaġa ta' natura purament regolatorja, iżda dawn ir-Regoli saru sors importanti normattiv għall-Arbitru biex ikun jista' jasal għall-konkluzjoni jekk l-ilment huwiex wieħed ġust, ekwu u raġonevoli.

Il-provditur tas-servizz bieġħ dan il-prodott lill-ilmentatriċi mingħajr ma qies il-profil tar-riskju tagħha li kien wieħed konservattiv, in-nuqqas ta' esperjenza tagħha kif ukoll l-età avvanzata li kellha u f'dik l-età ma setgħetx tissogra f'investiment bħal-Lifemark.

Ma tax każ ukoll tas-sors minn fejn kien ġej il-kapital għall-investment, cioè. somma flus ġejja minn irtirar ta' xogħol li żewġha kien ilu ħajtu kollha jaħdem għaliha.

B'hekk il-provditur tas-servizz ma qediex l-obbligi kuntrattwali, m'uriex dik id-diligenza professjonali mistennija minnu lejn l-ilmentatriċi meta bieġħilha prodott li ma kienx addattat għaċ-ċirkostanzi partikolari tagħha; kiser ukoll l-obbligi fiduċjarji tiegħu li jitnisslu min-natura tar-relazzjoni li kien hemm bejn l-ilmentatriċi u l-provditur tas-servizz.

Il-provditur ma aġixxiex 'in the best interest of the client' (fn. 35 SLC 2.01) u ma qiesx 'l-aspettattivi leġittimi tal-konsumatur' (fn. 36 KAP. 555, Art 19(3)(c))

Għalhekk, għar-raġunijiet kollha mogħtija f'din id-deċiżjoni, l-ilment huwa wieħed ġust, ekwu u raġonevoli u qed jiġi milqugħ sakemm dan huwa kompatibbli ma' din id-deċiżjoni.

Peress li seħħ misselling tal-prodott, l-ilmentatriċi għandha kemm jista' jkun titpoġġa fis-sitwazzjoni tagħha qabel ma investiet f'dan il-prodott."

L-Appell

6. Is-soċjetà appellanta pprezentat ir-rikors tal-appell tagħha fis-16 ta' April, 2018, fejn talbet lil din il-Qorti sabiex:

“...tħassar u tirrevoka d-Deċiżjoni tal-Arbitru Għas-Servizzi Finanzjarji tas-27 ta' Marzu 2017 fl-ismijiet hawn fuq premissi, u prevja kull ordni oħra li dina l-Onorabbli jista' jidrilha xieraq u opportun, tiċhad it-talbiet tal-ilmentatrici appellata, u tilqa' l-eċċezzjonijiet tal-esponenti, bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi, kontra l-ilmentatrici appellata.”

L-appellanta tgħid li tħoss ruħha aggravata bid-deċiżjoni tal-Arbitru għaliex: (1) l-Arbitru applika ħażin il-ligi u/jew il-prinċipji legali dwar il-preskrizzjoni; (2) l-Arbitru naqas milli jqis il-ħames eċċezzjoni tagħha; (3) l-Arbitru ma indagax x'kien in-ness kawżali għat-telf ilmentat mill-appellata; (4) ir-rimedju ma kellux ikun ħlas ta' dak li effettivament l-appellata tilfet; (5) kellha titnaqqas is-somma ekwivalenti għal 16.1% tal-kapital investit, li tħallset mis-‘Security Trustee’ lill-appellata; (6) id-deċiżjoni appellata kienet msejsa fuq apprezzament ħażin tal-fatti u tal-provi.

Ir-Risposta tal-Appell

7. L-appellata min-naħa tagħha qed tilqa' billi tgħid li d-deċiżjoni appellata hija waħda ġusta u għalhekk timmerita konferma għal dawk ir-raġunijiet li hija tispjega fir-risposta tagħha.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

8. Din il-Qorti ser tgħaddi sabiex tikkunsidra l-aggravji tas-soċjetà appellanta flimkien mas-sottomissjonijiet tal-appellata, u dan fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet magħmula mill-Arbitru fid-deċiżjoni appellata.

L-ewwel aggravju: I-Arbitru applika ħażin il-liġi u/jew il-prinċipji legali dwar il-preskrizzjoni

9. Is-soċjetà appellanta tirrileva li hija kienet ressqet tliet eċċezzjonijiet fir-rigward tal-preskrizzjoni, u dan *ai termini* tal-artikolu 2153, is-subartikolu 1222(2) u l-paragrafu (f) tal-artikolu 2156 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta. Fir-rigward tal-preskrizzjoni eċċepita *ai termini* tas-subartikolu 1222(2), is-soċjetà appellanta tissottometti li hija ma taqbilx mal-konklużjoni tal-Arbitru li fil-każ odjern *“mhux qed isir każ għal rexxissjoni ta' obligazzjoni minħabba vjolenza, żball, eċċ”*. Tirrileva li saħansitra l-Formola tal-Ilment tal-appellata, u anki in-nota ta' riferenzi tagħha, kienu jagħmluha ċara li hija kienet qiegħda tilmenta mill-fatt li l-kunsens tagħha kien ġie vizzjat. Għalhekk, it-terminu preskrittiv fil-każ odjern kellu jkun dak a tenur tal-artikolu 1222 tal-Kap. 16. Imma għandu jigi osservat li kemm l-ittra uffiċjali tat-2 ta' Lulju, 2014, u anki dik tat-13 ta' Ġunju, 2016, ma kien hemm l-ebda riferiment għall-allegat qerq u/jew ingann jew għal xi komportament żleali, qarrieqi u doluż u għalhekk ma kinux rilevanti għall-kwistjoni ta' preskrizzjoni. Is-soċjetà appellanta ssostni li skont is-subartikolu 1222(2) tal-Kap. 16, it-terminu tal-preskrizzjoni jibda jiddekorri miż-żmien meta l-appellata kienet saret taf li l-investment tagħha niżel fil-

valur jew li kien hemm problemi fl-investiment innifsu. Tissottometti li dan kien proprju f'Marzu 2010 u għalhekk it-talba tagħha kienet preskritta skont l-artikolu 1222 tal-Kap. 16. Is-soċjetà appellanta mbagħad tgħaddi sabiex tagħmel is-sottomissjonijiet tagħha fir-rigward tal-preskrizzjoni eċċepita *ai termini* tal-artikolu 2153 u l-paragrafu (f) tal-artikolu 2156, u tgħid li hawn ukoll ma kinitx taqbel mar-*ratio decidendi* tal-Arbitru. Tissottometti li skont dak li tallega l-appellata fil-Formola tal-Ilment tagħha, u anki kif irrizulta mill-provi, l-ilment kien li "*il-bejgħ tal-prodott sar b'mod ħazin...*", filwaqt li dak il-bejgħ seħħ fis-17 ta' Lulju, 2008, sabiex b'hekk iddekorriet il-preskrizzjoni ta' ħames snin meta huma għamlu l-ittra ufficjali tagħhom tat-2 ta' Lulju, 2014. L-appellanta tissottometti li hija applikabbli wkoll il-preskrizzjoni *ai termini* tal-artikolu 2153 tal-Kap. 16, għaladarba l-Arbitru ddecieda li kien seħħ *misselling* u b'hekk kien hemm dannu kaġunat minn ksur ta' regolament li huwa ta' element tortwuż u mhux kuntrattwali. Tinsisti li l-Arbitru kien żbaljat meta ddecieda li jiskarta l-element tortwuż għax seta' kien hemm relazzjoni kuntrattwali bejn il-partijiet. Tkompli ssostni li fir-rigward tal-preskrizzjoni kif ukoll fir-rigward tal-mertu, għandha tiġi deciza l-allegazzjoni li l-bejgħ tal-prodott ma kienx konformi mal-*Standard Licence Conditions* u mar-Regolamenti dwar l-Investimenti tal-MFSA. Is-soċjetà appellanta tagħmel riferiment għas-sentenza fl-ismijiet **Carmel Ciscaldi vs. GlobalCapital Financial Management Limited**² in sostenn tal-argument tagħha, filwaqt li tinnota li l-Arbitru naqas milli jieħu konjizzjoni ta' din is-sentenza.

² P.A., 05.05.2017.

10. L-appellata twieġeb għall-aggravju dwar il-preskrizzjoni billi tissottometti li dan għandu jigi miċħud, filwaqt li tirrileva li hija kienet baqgħet tirċievi l-imgħaxijiet fuq l-investment sas-sena 2013.

11. L-Arbitru fid-deċizzjoni appellata, ċaħad kull waħda mit-tliet eċċezzjonijiet ta' preskrizzjoni mressqa mill-appellanta. L-ewwel ikkunsidra l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni mressqa a tenur tas-subartikolu 1222(1) tal-Kap. 16 u kkunsidra li din il-preskrizzjoni ma kinitx tapplika fil-każ odjern għaliex it-talba ma kinitx għar-rexissjoni ta' obligazzjoni minħabba vjolenza, żball, eċċ. Għal dak li jirrigwarda l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni *ai termini* tal-artikolu 2153 tal-Kap. 16, l-Arbitru osserva li r-relazzjoni ta' bejn il-partijiet hija waħda kuntrattwali kif turi l-*Purchase Contract Note*. Huwa hawnhekk għamel riferiment għas-sentenza fl-ismijiet **Roland Darmanin Kissaun vs GlobalCapital Financial Management Ltd**³, fejn qal li kien gie deċiż li dawn it-tranzazzjonijiet huma ta' natura kuntrattwali. L-Arbitru stqarr li huwa kien jaqbel mal-insenjament ta' dik is-sentenza, u anki mal-ġurisprudenza kostanti li l-preskrizzjoni akwiljana mhijiex applikabbli għal każ ta' relazzjoni kuntrattwali, u b'hekk ċaħad l-eċċezzjoni msejsa fuq il-preskrizzjoni *ai termini* tal-artikolu 2153. Dwar l-aħħar eċċezzjoni fuq il-preskrizzjoni li tistrieħ fuq il-paragrafu (f) tal-artikolu 2156, l-Arbitru osserva li s-soċjetà appellanta ma kienet ressqet l-ebda prova f'dan ir-rigward. Madankollu kkonsidra wkoll l-argument tal-appellanta li t-terminu tal-preskrizzjoni kien beda jiddekorri mid-data tal-bejgħ tal-prodott fil-25 ta' Lulju, 2008. Qal li hu ma kienx qed jaqbel ma' dan l-argument għaliex l-investitur kien oġġettivament f'qagħda li jibda jieħu azzjoni

³ P.A., 01.06.2017.

meta javveraw ċirkostanzi li jnisslu l-konvinciment fih li min bieghlu l-prodott ma bieghx tajjeb, u dan bosta drabi kien jigri meta l-prodott ma jmurx tajjeb jew ifeġġ l-inkwiet. L-Arbitru osserva li hemm dubju serju dwar id-data meta l-appellata saret taf l-ewwel darba dwar li l-investment ma kienx sejjer tajjeb u jirrileva li f'eċċezzjoni ta' preskrizzjoni, id-dubju jimmilita kontra min iqajjem tali eċċezzjoni. Iżda anki jekk wieħed kellu jieħu d-data tal-5 ta' Mejju, 2010, bħala dik id-data meta l-appellata setgħet tittenta l-azzjoni tagħha, il-preskrizzjoni f'dak il-każ kienet ġiet interrotta permezz tal-ittra ufficjali tat-2 ta' Lujlu, 2014, u oħra fit-13 ta' Lulju, 2016. Osserva wkoll li s-soċjetà appellanta baqgħet tittama lill-appellata billi infurmatha li kienet ser tkompli ssegwi l-iżviluppi u saħansitra sas-sena 2016 l-appellata baqgħet tircievi l-pagamenti. B'hekk l-Arbitru kkonsidra li illum is-soċjetà appellanta ma setgħetx issostni li l-appellata setgħet tagħmel l-azzjoni tagħha sa minn dakinhar li hija kienet iffirmit il-kuntratt.

12. Din il-Qorti tikkondividi *r-ratio decidendi* tal-Arbitru. Tibda billi tikkonsidra l-preskrizzjoni eċċepita mill-appellanta *ai termini* tas-subartikolu 1222(2), li flimkien mas-subartikolu 1222(1) jipprovdi:

"1222(1) Meta l-liġi f'xi każ partikolari ma tistabilixxix żmien aqsar, l-azzjoni għar-rexxissjoni minħabba vjolenza, żball, għemil doluż, stat ta' interdizzjoni, jew nuqqas ta' età, taqa' bil-preskrizzjoni egħluq sentejn.

(2) Dan jgħodd ukoll għar-rexxissjoni ta' obligazzjonijiet ingħajr kawża, jew magħmulin fuq kawża falza."

13. Kif sewwa jagħraf l-Arbitru, it-talba mressqa mill-appellata mhijiex għar-rexxissjoni ta' obligazzjoni minħabba waħda miċ-ċirkostanzi kontemplata

minn dan is-subartikolu tal-liġi. Il-Qorti tagħraf li l-qofol tal-azzjoni odjerna hija proprju l-allegata inadempjenza kuntrattwali da parti s-soċjetà appellanta li ma mxietx skont ix-xewqat u l-istruzzjonijiet tal-appellata, li qed titlob mhux ir-rexissjoni ta' dik ir-relazzjoni kuntrattwali ta' bejniethom, iżda l-kumpens għat-telfa mgarrba minnha.⁴ L-aħħar paragrafu ntestat *“Konklużjoni”* fl-ilment tal-appellata kif imressaq quddiem l-Arbitru jagħmel dan kollu ċar.

14. L-artikolu 2153 tal-Kap. 16 jaqra hekk:

“L-azzjoni għall-ħlas tal-ħsarat mhux ikkaġunati b’reat taqa’ bi preskrizzjoni bl-egħluq ta’ sentejn.”

15. Iżda anki dan l-artikolu, kif osserva l-Arbitru, ma japplikax fil-każ odjern. Ir-relazzjoni li nholqot bejn il-partijiet tirriżulta li hija waħda kuntrattwali u dan jingħad b’riferiment kemm għall-*File Note*⁵ datata 17 ta’ Lulju, 2008, kif ukoll għall-*Purchase Contract Note*⁶ datata 25 ta’ Lulju, 2008, u l-*Client Confirmation Order*⁷ li saret fit-18 ta’ Lulju, 2008. Dan filwaqt li l-Qorti tosserva li l-ewwel u l-aħħar dokument għandhom il-firma tal-appellata, mhuwiex daqstant ċar jekk il-firma fuq il-*Purchase Contract Note* hija ffirmata wkoll minnha, iżda m’hemm l-ebda dubju mill-kontenut, li din giet ipprezentata lill-appellata mis-soċjetà appellanta stess. B’hekk il-Qorti tikkunsidra li permezz ta’ dawn id-dokumenti nholqot relazzjoni kuntrattwali bejn il-partijiet għall-għoti ta’ servizzi finanzjarji. Ix-xhieda ta’ Godfrey Calleja⁸, ir-raġel tal-appellata, hija wkoll

⁴ Ara Q.App.Ċiv. nru. 323/14, *Roland Darmanin Kissaun et vs. Global Capital Financial Management Limited (C30053)*, 29.03.2019.

⁵ A fol. 14 tal-atti tal-arbitraġġ.

⁶ A fol. 13 tal-atti tal-arbitraġġ..

⁷ A fol. 15.

⁸ A fol. 67.

evidenza ta' din ir-relazzjoni kuntrattwali eżistenti bejn il-partijiet. Wara li spjega l-għanijiet tiegħu u tal-appellata rigward l-investment li xtaqu jagħmlu, Godfrey Calleja jgħid li b'hekk huwa kien mar ifittex is-servizzi tas-soċjetà appellanta.

16. Minn dan kollu m'hemm l-ebda dubju li r-relazzjoni ġuridika li nħolqot bejn il-partijiet, kienet waħda kuntrattwali msejsa fuq l-għoti ta' servizzi finanzjarji u għalhekk mhijiex applikabbli l-preskrizzjoni prevvista fl-artikolu 2153 tal-Kap. 16.⁹

17. Għall-istess raġuni din il-Qorti tqis li mhuwiex rilevanti r-riferiment li għamlet is-soċjetà appellanta għas-sentenza fl-ismijiet **Carmel Ciscaldi et vs. GlobalCapital Financial Management Ltd.**¹⁰ Wara li dik il-Qorti aċċettat l-argument tas-soċjetà konvenuta li *"...huma l-kawżali attriċi li jiddeterminaw il-bażi tal-azzjoni u għalhekk il-preskrizzjoni applikabbli għalihom..."*, u kkunsidrat li *"... l-ewwel żewġ talbiet attriċi mhumix riferibbli għal ksur da parti tas-soċjetà konvenuta tal-obbligi kuntrattwali per se iżda għall-allegat ksur tal-liġi, senjatament l-artikolu 51A, 51B, 51C, 51D u 51E tal-Kap 378 tal-Liġijiet ta' Malta (l-ewwel talba) u l-allegat ksur tad-dmirijiet fiduċjarji tagħha skont il-liġi u tal-Istandard Licence Conditions u Regolamenti dwar l-Investimenti tal-MFSA (it-tieni talba)"*, iddeċidiet li l-kolpa attribwita lis-soċjetà konvenuta kienet waħda akwiljana li għaliha kienet applikabbli l-preskrizzjoni ta' sentejn a tenur tal-artikolu 2153 tal-Kap. 16. Fil-każ odjern, kemm il-

⁹ Ara P.A. Rik. Nru. 353/2005LSO, **Mario Pace vs Corinthia Palace Hotel Company Limited et**, 13.06.13.

¹⁰ P.A., 05.05.2017.

premessi kif ukoll il-kawżali tal-ilment imressaq mill-appellata quddiem l-Arbitru, ma jqegħdux l-azzjoni odjerna taħt il-kulpa akwiljana.

18. Il-Qorti ser tgħaddi sabiex tikkunsidra t-tielet preskrizzjoni eċċepita mis-soċjetà appellanta, jiġifieri dik li jipprovdi għaliha l-paragrafu (f) tal-artikolu 2156 tal-Kap. 16:

“(f) l-azzjonijiet għall-ħlas ta’ kull kreditu ieħor li ġej minn operazzjonijiet kummerċjali jew minn ħwejjeġ oħra, meta l-kreditu ma jkunx jaqa’, skont din il-liġi jew liġijiet oħra, taħt preskrizzjoni aqsar, jew ma jkunx jirriżulta minn att pubbliku.”

19. L-Arbitru għal darb’oħra hawnhekk ma laqax din l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni sollevata mis-soċjetà appellanta *ai termini* tal-imsemmi artikolu tal-liġi. L-Arbitru qal li s-soċjetà appellanta ma ressqet l-ebda prova fir-rigward tal-preskrizzjoni eċċepita minnha, għalkemm sostniet li tali preskrizzjoni għandha tibda tiddekorri mill-25 ta’ Lulju, 2008, jiġifieri d-data meta nbiegħ il-prodott lill-appellata. L-Arbitru jsostni li d-data minn meta bdiet tiddekorri l-preskrizzjoni kienet dik meta l-investitur kien ogġettivament f’qagħda li jittenta l-azzjoni tiegħu kontra l-provditur tas-servizz. Il-Qorti tikkondividi dan ir-raġunament tal-Arbitru, filwaqt li tirrileva wkoll li mhux ċar, minn dak li qiegħda tissottometti s-soċjetà appellanta, kif din il-preskrizzjoni tapplika għall-każ odjern fid-dawl tal-provi mressqa minnha. Ma tarax kif dak li jixhdu d-dokumenti esebiti jista’ jinkwadra ruħu fiċ-ċirkostanzi kontemplati fil-paragrafu tal-liġi fuq citat. Dan minbarra l-fatt li l-istess soċjetà appellanta qiegħda teċċepixxi preskrizzjonijiet li huma applikabbli għal relazzjonijiet

ġuridiċi, jiġifieri dik ta' kulpa akwiljana u dik kuntrattwali, li ma jistgħux jirrizultaw mill-istess ċirkostanza.¹¹

20. Għaldaqstant din il-Qorti ma ssibx l-ewwel aggravju tal-appellanta ġustifikat u qiegħda tiċċdu.

It-tieni u t-tielet aggravji: l-Arbitru naqas milli jikkunsidra l-effett tal-kriżi finanzjarja dinjija li tfaċċat wara li sar l-investment u ma indagax x'kien in-ness kawżali għat-telf ilmentat mill-appellata

21. Il-Qorti ser tikkunsidra dawn iż-żewġ aggravji flimkien stante li l-konsiderazzjonijiet tagħha huma rilevanti fir-rigward ta' kull waħda minn dawn l-aggravji. Is-soċjetà appellanta tispjega t-tieni aggravju tagħha billi tgħid li l-Arbitru ddeċieda dwar il-ħames eċċezzjoni tagħha billi osserva li huwa kien qed iqis *"dak li ġara qabel u waqt il-bejgħ tal-prodott u mhux dak li ġara wara"*. Tissottometti li dan intqal mill-Arbitru hekk kif huwa kien għadu kif ddeċieda li fir-rigward tal-preskrizzjoni huwa ma kienx ser jieħu konjizzjoni tad-data tal-laqgħa fejn sar il-bejgħ tal-prodott, iżda kien ser jagħti kas biss dak li ġara wara. Tgħid ukoll li l-Arbitru naqas milli jikkunsidra għalkollox l-effett tal-kriżi finanzjarja li kienet tefgħet il-baħar is-swieq finanzjarji. Dwar it-tielet aggravju, is-soċjetà appellanta tissottometti li l-Arbitru naqas milli jikkunsidra jekk l-ksur regulatorju effettivament kienx il-kawża prossima tat-telf ilmentat mill-appellata. Tissottometti li ma kienet tirrizulta l-ebda prova dwar xi azzjoni jew omissjoni da parti tagħha li waslet għal dak it-telf u l-Arbitru ddeċieda l-

¹¹ Ara P.A. Rikors nru. 353/2005, *Mario Pace vs. Corinthia Palace Hotel Company Limited (C257) et*, 13.06.13.

ilment tal-appellata bl-istess mod li wieħed jiddeciedi ksur ta' regolamenti u liġijiet billi jinfliggi piena. Is-soċjetà appellanta tgħid li ma kienx kontestat li l-funzjoni tagħha fit-tranzazzjoni kienet ta' intermedjarju, iżda t-telf li garrbet l-appellata seħħ għar-raġunijiet li hija ma kellhiex kontroll fuqhom, u dawn kif spjegati fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħha quddiem l-Arbitru, u anki fir-relazzjoni tal-espert *ex parte* Dr Michael Desmond Fitzgerald. Tkompli tgħid li għal darb'oħra l-Arbitru hawnhekk naqas milli jieħu inkonsiderazzjoni r-raġuni għaliex l-investment ikkolassa u hawnhekk l-appellanta tagħmel riferiment għall-approprijazzjoni li kienet saret mill-fundatur tas-soċjetà estera Keydata u tistieden lil din il-Qorti sabiex tirreferi għar-relazzjoni fuq imsemmija u annessa mar-rikors tal-appell tagħha.

22. Min-naħa tagħha l-appellata tikkontesta dawn l-aggravji billi filwaqt li taċċenna għad-diversi nuqqasijiet tas-soċjetà appellanta, issostni li din tal-aħħar kienet qarrqet bl-appellata u mxiet b'mod skorrett fil-konfront tagħha.

23. Fir-rigward tat-tieni aggravju mressaq mis-soċjetà appellanta, il-Qorti taqbel mal-fehma tal-Arbitru. Iż-żmien li fih inbiegħ il-prodott, jiġifieri dak li seħħ qabel u anki dak li seħħ fil-mument tal-bejgħ inkwistjoni bejn il-partijiet, huwa dak iż-żmien rilevanti għall-Qorti meta tiġi mitluba tindaga dwar ir-responsabbiltà tal-provditur tas-servizz għal dak il-bejgħ. Ċertament jekk fil-każ odjern kien irriżulta li l-prodott inbiegħ sew u nstab li s-soċjetà appellanta ma kellha l-ebda responsabbiltà għat-telf imġarrab mill-appellata, il-kriżi finanzjarja dinjija u l-falliment tas-soċjetà estera Keydata kienu jkunu ta' rilevanza.

24. Għal dak li jirrigwarda t-tielet aggravju, hawnhekk ukoll il-Qorti tikkondividi l-fehma tal-Arbitru li ma tistax tintlaqa' l-eċċezzjoni tas-soċjetà appellanta li hija kienet qiegħda taġixxi bħala intermedjarju. Is-soċjetà appellanta tinsisti li l-Arbitru naqas milli jfittex jekk il-kawża prossima tat-telf imġarrab mill-appellata kienx proprju l-ksur regolatorju li seħħ da parti tal-imsemmija soċjetà appellanta. Tinsisti li hija kienet biss intermedjarju fil-bejgħ tal-investment u ma tressqet l-ebda prova sabiex jintwera li kien proprju l-aġir jew l-omissjoni da parti tagħha li kkawża t-telf. Sabiex tittenta tiġġustifika għaliex il-prodott mar ħażin, is-soċjetà appellanta tagħmel riferiment għal rapport ta' Dr Michael Desmond Fitzgerald ipprezentat minnha stess flimkien mar-rikors tal-appell tagħha. Jiġi rilevat li dan ir-rapport gie redatt f'Ottubru, 2017, jiġifieri fi żmien meta kien qed jinstema' l-ilment tal-appellata mill-Arbitru, u ma tirrizulta l-ebda raġuni għaliex l-imsemmi rapport ma setax jitressaq fl-atti tal-arbitraġġ sabiex b'hekk l-Arbitru seta' wkoll ħa konjizzjoni tiegħu. Ċertament skont l-insenjament ta' din il-Qorti, l-imsemmi dokument ma kellux jitressaq fl-istadju tal-appell, għaliex altrimenti ma jkunx qed jiġihalla lok għall-eżami doppju rikjest mil-ligi. Fir-rigward tal-aggravju proprju, il-Qorti tirrileva li hawnhekk ukoll mhux rilevanti dak li seħħ sussegwenti għall-bejgħ tal-prodott u huma ċ-ċirkostanzi li jirrizultaw kemm qabel kif ukoll fil-ħin tal-bejgħ li għandhom jiġu meqjusa għall-finijiet ta' responsabbiltà għat-telf allegat mill-appellata.

25. Din il-Qorti tagħraf li l-Arbitru sejjes id-deċiżjoni finali tiegħu fuq il-kriterji neċessarji sabiex jiġi sodisfatt is-*suitability test* kif imfisser fir-Regola 2.16 tal-*Investment Services Rules for Investment Services Providers, PART B:*

*Standard Licence Conditions (SLC)*¹² [minn issa 'l quddiem "ir-Regoli"]. Il-Qorti tgħid li l-Arbitru kien hawnhekk diġà sab li hemm ksur regolatorju da parti tas-soċjetà appellanta u tagħraf li huwa proprju permezz ta' dan l-eżami li għandu jinstab in-ness li skont is-soċjetà appellanta huwa nieqes bejn il-ksur regolatorju u t-telf imġarrab mill-appellata.

26. Tqis illi l-Arbitru sab li l-ewwel kriterju ma kienx sodisfatt għaliex il-prodott ma kienx jilħaq l-objettiv li ma jipperikolax il-kapital, u dan b'riferiment għall-*brochure* minn fejn kien jirriżulta li l-prodott *Lifemark* kellu diversi riskji li skont ir-raġel tal-appellata ma ġewx spjegati lilhom, u anki b'riferiment għall-profil tal-istess appellata u l-aspirazzjonijiet tagħha fl-età tal-irtirar mix-xogħol. It-tieni kriterju wkoll, irrileva l-Arbitru, ma kienx sodisfatt għaliex l-appellata kienet biss *retail client* u ma kinitx għamlet sensiela ta' investimenti qabel ma nbiegħ lilha l-prodott inkwistjoni. L-Arbitru sab ukoll li l-aħħar kriterju tal-*'loss absorption capacity'* ma kienx sodisfatt anki meta wieħed iqis li l-flus investiti fil-prodott kienu jirrapprezentaw in-nofs tas-somma li żewġha kien irċieva meta rtira u ma kien hemm l-ebda prova li hija kellha xi flejjes oħra li setgħu jagħmlu tajjeb fl-eventwalità ta' telf ta' dan il-kapital. B'hekk l-Arbitru sab li s-soċjetà appellanta ma kinitx ottemporat ruħha mar-Regoli 2.16 sa 2.20 u 2.22 u 2.24 u li skont is-*Suitability Test* il-prodott ma kellux jinbiegħ lill-appellata, u għalhekk dan inbiegħ hażin.

27. Din il-Qorti taqbel mal-osservazzjonijiet kollha li saru mill-Arbitru li kif ingħad, huma magħmulin fid-dawl ta' dak li jipprovdu r-Regoli.

¹² Li ġew fis-sehħ fl-01.11.07.

28. Għal dak li jirrigwarda l-ewwel rekwiżit, jiġifieri li t-transazzjoni rakkomandata lill-klijent jew magħżula mill-klijent tolqot l-objettiv tiegħu, din il-Qorti tikkunsidra kliem l-appellata kif imfissra fl-ilment tagħha¹³:

“Sirna pensjonanti u x-xewqa tagħna kienet li niddeposittaw €20,000 (€10,000 kull persuna) li hija s-somma li ħadna kawża ta’ tmiem tal-impjieg miċ-Ċivil, fi prodott sikur u li jirrendina dħul tajjeb ħalli inpattu f’tit għan tnaqqis fid-dħul annwali tagħna biex nibqgħu ngħixu b’ċerta kumdità. Din għamilniha ċara iżjed minn darba. Il-prodott offrut minn GC ma offra xejn minn dan.”

Tajjeb ukoll li jsir riferiment għax-xhieda¹⁴ tar-raġel tal-attriċi, fejn ikkonferma dan l-istess kliem tagħha:

“Ngħid li l-għanijiet tagħna, kemm tiegħi u kemm tal-mara, kienu li ninvestu f’kapital li jkun sikur u li jhallilna dħul biex inpatti għad-differenza fin-nuqqas li kien se jkollu bejn il-paga u l-pensjoni; biex inkunu nistgħu ngħixu fuq l-istess livell ta’ ħajja li konna qed ngħixu u għal li jista’ jinqala’.”

U in kontroezami¹⁵:

“...Ngħid li, dakinhar li nvestejt, kieku għaddieli minn moħħi li qed nirriskja, ma kontx ninvesti fih. Jien żgur li ma kontx qed naħseb li qed nieħu riskju għax kieku ma kontx ninvesti l-flus li kont ili nġemma’ ħajti kollha, anzi ngħid li kienet il-gratuity tiegħi taċ-Ċivil. Ngħid li meta nvestejt mal-GlobalCapital ma kontx qed naħseb li qed nagħmilhom f’bank account, però f’xi haġa sikura, li kif diġà għidt, tirrendili f’tit dħul biex inżid mal-pensjoni u għal li jista’ jinqala’, għax diġà konna f’età avvanzata ... Qed niġi mistoqsi dwar klawsola li hemm fejn hemm li l-investment jista’ jitla’ u jinżel u nista’ ma nieħux il-flus tiegħi investiti kollha, ngħid li dik ma qrajthiex u lanqas qaluhieli; u li kieku qaluhieli, kont ngħid le, ma ninvestix għax riskju ma kontx lest li nieħdu.”

¹³ A fol. 11 tal-atti.

¹⁴ A fol. 67 tal-atti.

¹⁵ A fol. 71 tal-atti.

29. Michael Schembri, li xehed li huwa kien jokkupa l-kariga ta' *compliance manager* mas-soċjetà appellanta, ma seta' jgħid xejn dwar dan il-każ partikolari, għaliex huwa kien beda l-impjeg tiegħu fis-sena 2015 u b'hekk hu seta' jixhed biss fuq dak li jirriżulta mid-dokumenti li esebixxa. Is-soċjetà appellanta ma ressqet l-ebda prova ulterjuri dwar il-każ mertu ta' dawn il-proċeduri li tista' għib fid-dubbju dak li qiegħda ssostni l-appellata.

30. Kemm mix-xhieda tal-appellata u kemm mill-provi l-oħra, ma jirriżultax li kien gie spjegat sew lilha r-riskju li kienet ser tieħu bix-xiri tal-prodott inkwistjoni, jgħifieri mhux biss jekk hija kinitx ser tieħu flusha lura qabel id-data ta' maturità iżda wkoll x'kien ir-riskju tagħha f'każijiet bħal falliment kif fil-fatt għara. Dan minkejja li meta Daniela Farrugia Randon, bħala impjegata tas-soċjetà appellanta, indikat fil-KYC li l-klijenta appellata kienet "*...fairly conservative but will accept a reasonable level of risk*".¹⁶ Il-Qorti tirrileva li dan għandu saħansitra jitqies fid-dawl tal-fatt li kienet proprju s-soċjetà appellanta permezz tar-rappreżentanti tagħha, li kienet ikkomunikat mar-raġel tal-appellata, fejn gie ssuġġerit b'mod attraġenti li l-flus investiti f'prodott ieħor li kien ser jagħlaq dalwaqt, setgħu jigu investiti fil-prodott *Lifemark* mingħajr min-naħa tagħha ma żzommilhom id-dritt tagħha għal dan is-servizz.¹⁷ L-appellata kkonfermat dan fix-xhieda tagħha mogħtija fl-istess seduta.

31. In-nuqqas ta' esperjenza tal-appellata fl-investment ta' flusha f'prodotti finanzjarji, huwa fattur ieħor li skont ir-Regoli għandu jittieħed inkonsiderazzjoni għall-fini tas-*suitability test*.

¹⁶ *A fol.* 110 u 114 tal-atti tal-arbitraġġ *Godfrey Calleja vs. GlobalCapital Financial Management Ltd.*

¹⁷ Ara xhieda Seduta tas-07.03.17, *a fol.* 68 tal-atti.

32. Għandu mill-ewwel jingħad li l-prova dokumentarja hija xhieda tal-fatt li s-soċjetà appellanta mingħajr dubju għarfet sew in-nuqqas ta' esperjenza tal-klijenta appellata, iżda fl-istess ħin din naqset mill-obbligi tagħha lejha. Dan jingħad b'riferiment għall-KYC fejn l-istess impjegata tas-soċjetà appellanta indikat li l-appellata ma kellha l-ebda investment ieħor, għajr għal xi depożitu bankarju. Għalhekk, kif sewwa josserva l-Arbitru, qabel ma xtrat il-prodott *Lifemark*, l-appellata ma kinitx għamlet xi investimenti oħra biex seta' jingħad li akkwistat l-esperjenza neċessarja sabiex tifhem in-natura u r-riskji ta' dan il-prodott. B'hekk hawnhekk ukoll il-Qorti ssib li t-tieni rekwizit ma jirriżultax fil-każ odjern. L-appellata tikkonferma fix-xhieda tagħha dak li qal ir-raġel tagħha Godfrey Calleja fix-xhieda tiegħu waqt l-istess seduta u li xehed¹⁸ proprju hekk:

“Ngħid li l-investimenti tagħna kienu wieħed konservattiv, fejn aħna konna nsibu fixed deposit tal-bank fejn il-kapital u l-imgħax kienu garantiti; u ngħid li dejjem ħdimt ma' bank lokali; kwazi dejjem ħdimt mal-Bank of Valletta.

Ngħid li qabel dan il-prodott, is-Secure Income Bond, kont għamilt xi ħaġa ma' GlobalCapital ukoll, li kien il-prodott Société Generale...”

33. Fl-aħħar nett, it-tielet rekwizit tas-*suitability test* jitlob li l-klijenti jkunu f'qagħda finanzjarja li jgħorru r-riskju tal-investment tagħhom magħmul skont l-objettivi tagħhom ta' investment. Hawnhekk ukoll l-Arbitru għamel osservazzjonijiet siewja. Jirriżulta li s-somma investita fil-prodott *Lifemark* mill-appellata kienet nofs is-somma li żewġha rċieva mal-irtirar tiegħu, filwaqt li n-nofs l-ieħor gie investit fl-istess prodott f'isem żewġha. Ma jirriżultax mill-provi li l-appellata kellha xi flus jew investment ieħor jew forsi wkoll xi assi oħra li setgħu jagħmlu tajjeb fl-eventwalità ta' telf tal-kapital investit fil-prodott

¹⁸ Seduta tas-07.03.17, a fol. 68.

Lifemark. Għalhekk din il-Qorti hija tal-fehma li l-parir mogħti mis-soċjetà appellanta sabiex l-appellata tinvesti s-somma ta' €10,000 f'prodott wieħed ta' natura pjuttost riskjuża, ma kienx parir xieraq fil-kuntest tal-qagħda finanzjarja tagħha.

34. Għal dawn ir-raġunijiet din il-Qorti ssib li t-telf li garrbet l-appellata kienet taħti għalih is-soċjetà appellanta stess, li fuq il-parir tagħha sar l-investment ħażin. Il-kliem tar-raġel tagħha in kontroezami fir-rigward ta' dak il-parir juri biċ-ċar kemm huwa kien ġie żvijjat, saħansitra ingannat:

“Qed niġi mistoqsi dwar klawsola li hemm fejn hemm li l-investment jista' jitla' u jinzel u nista' ma nieħux il-flus tiegħi investiti kollha, ngħid li dik ma qrajthiex u lanqas qaluhieli; u li kieku qaluhieli, kont ngħid le, ma ninvestix għax riskju ma kontx lest li nieħdu.”¹⁹

Jingħad ukoll li minn dak li xehed Godfrey Calleja, kif konfermat mill-appellata²⁰, jirriżulta li s-soċjetà appellanta naqset f'diversi aspetti oħra lejn il-klijenti tagħha. Meta l-appellata flimkien mar-raġel tagħha avvicinaw lis-soċjetà appellanta għall-fini tal-investment ta' flushom, din ma offriet l-ebda prodott ieħor għajr il-prodott *Lifemark* u tenut kont tan-nuqqas ta' esperjenza tal-klijenti tagħha, ir-responsabbiltà tagħha fil-bejgħ ta' dan il-prodott kienet iżjed oneruża. Għandu jingħad ukoll li min-naħa tagħha s-soċjetà appellanta saħansitra ma ressqet l-ebda prova li tista' tikkonvinci lil din il-Qorti li hija kienet qdriet sew dmirijietha bħala intermedjarja skont il-liċenzja maħruġa lilha mill-MFSA. Fattur ieħor xhieda tan-nuqqasijiet da parti tas-soċjetà appellanta

¹⁹ Ara xhieda seduta tas-27.03.18, a fol. 71.

²⁰ Ara xhieda seduta tas-07.03.18, a fol. 63 u 69 tal-atti tal-arbitraġġ *Godfrey Calleja vs. GlobalCapital Financial Management Ltd.*

huwa li, kif Godfrey Calleja u l-appellata jistqarru, id-deskrizzjoni li ngħatat lill-klijenti tal-prodott *Lifemark* kienet pjuttost qasira u l-aċċenn dejjem kien fuq l-assikurazzjoni. Jirrizulta li l-kontenut tal-*File Note* ma nqarax u lanqas ġie spjegat lill-appellata u lil żewġha mir-rappreżentanta tas-soċjetà appellanta fil-laqgħa li kellhom magħha.²¹ Dan ukoll fir-rigward tal-klawsola li tindika li l-investment jista' jitla' u jinżel u jista' jkun li ma jintroduxx lura il-flus kollha investiti.²² Dwar informazzjoni dokumentarja, Godfrey Calleja qal li ma jiftakarx li kienu ngħataw xi *brochure* jew dokument ieħor.²³

35. Għalhekk kemm it-tieni kif ukoll it-tielet aggravju tas-soċjetà appellanta mhumiex ġustifikati u qegħdin jiġu miċhuda.

Ir-raba' aggravju: ir-rimedju ma kellux ikun ħlas ta' dak li effettivament tilfet l-appellata

36. Is-soċjetà appellanta tilmenta li jekk jirrizulta xi ksur regolatorju, ir-rimedju m'għandux ikun ħlas favur l-appellata ta' dak li hija tilfet, għaliex tali ksur ma setax jitqies bħala l-kawża prossima. Hija tistrieħ fuq dak li jipprovdi għalih is-subinċiż 26(3)(ċ)(iv) tal-Kap. 555 u li fuqu, tissottometti, straħ ukoll l-Arbitru meta wasal għad-deċiżjoni tiegħu. Hawnhekk is-soċjetà appellanta għal darb'oħra tkompli tishaq li jekk jirrizulta li kien hemm il-ksur regolatorju allegat, dan ma jistax jitqies li kien il-kagun tat-telf li garrbet l-appellata. B'hekk l-Arbitru kien marbut li jagħti r-rimedju kontemplat fil-paragrafu (ċ) tas-subartikolu 26(3) tal-istess liġi.

²¹ Ara kontro-eżami seduta tas-27.03.17, a fol. 71 *ibid*.

²² *Ibid*.

²³ *Ibid*.

37. L-appellata tilqa' għal dan billi ssostni li s-socjetà appellata kienet dovuta tħallas mhux biss il-kapital, iżda wkoll l-imgħaxijiet mid-data tal-ittra ufficjali notifikata lilha, bir-rata ta' 8% fis-sena.

38. Din il-Qorti tikkunsidra li għaladarba rrizulta li t-telf li garrbet l-appellata kien ir-riżultat ta' parir u bejgħ ħażin da parti tas-socjetà appellanta, fiċ-ċirkostanzi tal-każ ir-rimedju ma jstax ikun għajr dak mogħti mill-Arbitru. Dan huwa saħansitra kkontemplat mil-liġi, kif tindika s-socjetà appellanta stess. Fid-dawl tas-sottomissjonijiet tagħha u l-provi mressqa minnha, din il-Qorti ma tarax raġuni għaliex ir-rimedju għandu jkun mod ieħor.

39. Għaldaqstant issib li dan l-aggravju mhux ġustifikat u tiċħdu.

Il-ħames aggravju: l-Arbitru kellu jnaqqas dik is-somma li tħallset lill-appellata mis-somma dikjarata dovuta lilha

40. Dan il-ħames aggravju tas-socjetà appellanta jirrigwarda r-rimedju mogħti mill-Arbitru lill-appellata, fejn ma sar l-ebda tnaqqis ta' dik is-somma li kienet digà tħallset lilha rappreżentanti 16.1% tal-kapital investit fil-prodott *Lifemark*, li kienet ta' €1,574.93. Is-socjetà appellanta tirrileva li l-appellata kienet tħallset ukoll l-ammont ta' €700 rappreżentanti mgħax. Hija tikkontendi li dan kien ser iwassal għal arrekkiment indebitu da parti tal-appellata, filwaqt li d-deċiżjoni tal-Arbitru kellha tirriżulta li hija waħda *extra petita*.

41. L-appellata twieġeb billi tgħid li hija taqbel mad-deċiżjoni tal-Arbitru, għaliex għalkemm hija ma trid xejn li mhux tagħha, tixtieq lura dak kollu li huwa tagħha, flimkien mal-imgħaxijiet.

41. Id-deċiżjoni tal-Arbitru hija msejsa fuq il-fatt li huwa sab li fil-każ odjern kien seħħ *misselling* tal-prodott *Lifemark*, u li l-appellata għandha b'hekk titpoġġa fis-sitwazzjoni li kienet qabel ma sar l-investment, meħud inkonsiderazzjoni l-fatt li hija kienet tilfet il-possibilità li tinvesti s-somma.

43. Jirriżulta mill-atti li l-appellata tħallset is-somma ta' €1,574.93²⁴ rappreżentanti parti mill-kapital, u anki l-ammont ta' €700²⁵ rappreżentanti imgħaxijiet. Il-Qorti tqis li fl-ilment imressaq mill-appellata quddiem l-Arbitru, hija talbet sabiex tieħu lura l-ammont sħiħ investit, u dan bl-imgħaxijiet li kienu hekk garantiti bir-rata ta' 7% fis-sena għal ħames snin, fis-somma komplessiva ta' €3,500 u li minnhom fil-fatt tħallset pagament wieħed biss. Għalkemm huwa minnu li l-Arbitru għandu jiddeċiedi l-ilment imressaq quddiemu skont il-paragrafu (ċ) tas-subartikolu 19(3) tal-Kap. 555 sabiex issir ġustizzja maż-żewġ partijiet, iżda fl-istess ħin huwa marbut bil-parametri li jiġu stabbiliti minn dak l-ilment. Għalhekk il-Qorti tgħid li r-rimedju li għandu jingħata lill-appellata għandu jkun l-ammont li hija investiet li minnu għandha titnaqqas is-somma ta' €1,574.93 li hija rċeviet kif fuq ingħad, flimkien mal-imgħaxijiet bir-rata ta' 7% fis-sena għal ħames snin, u li minnhom ukoll għandu jitnaqqas il-pagament ta' €700 rappreżentanti l-pagament magħmul mis-

²⁴ Ara kopji ittri u ċekkijiet, a fol. 122, 124, 126, 128 u 130 tal-atti tal-arbitraġġ **Godfrey Calleja vs. GlobalCapital Financial Management Limited**.

²⁵ Ara xhieda Seduta tas-27.03.17 Godfrey Calleja, a fol. 134 tal-atti tal-arbitraġġ **Godfrey Calleja vs. GlobalCapital Financial Management Limited**.

soċjetà appellata għal sena waħda biss fir-rigward ta' dawk l-imgħaxijiet. B'hekk hija dovuta lill-appellata s-somma komplessiva ta' €11,225.07.

Is-sitt aggravju: il-konkluzjoni tal-Arbitru hija bbażata fuq apprezzament ħażin tal-fatti u tal-provi

44. Dan l-aggravju jittratta ilment tas-soċjetà appellanta fir-rigward tal-allegat apprezzament ħażin tal-fatti u tal-provi da parti tal-Arbitru, u tissottometti li hemm raġunijiet gravi biżżejjed biex din il-Qorti tirrevedi l-mertu. L-aggravju huwa msejjes fuq l-allegazzjoni li mhijiex korretta l-analizi tal-investment min-naħa tal-Arbitru, u anki r-raġuni għaliex dan falla. L-appellanta tagħmel riferiment għall-atti tagħha pprezentati quddiem l-Arbitru, u għal relazzjoni tal-espert tekniku *ex parte* Dr Michael Desmond Fitzgerald li kienet rilevanti wkoll fir-rigward tal-prodott *Lifemark* mertu ta' dawn il-proċeduri, u anki għal rapport ieħor dwar l-imsemmi prodott. L-appellanta tissottometti li min-naħa l-oħra ma setax jingħad li l-appellata ma kinitx tifhem x'kien ir-riskju tal-investment u dan kien saħansitra jirriżulta mill-KYC²⁶ u mill-*File Note*²⁷, li ddeskrivew l-*'investment risk profile'* tagħha bħala *"fairly conservative with a reasonable amount of risk"*. Mill-imsemmija *File Note*, kif ukoll mill-*Purchase Contract Note*²⁸, jirriżulta li l-appellata fi żmien qabel ma investit fil-prodott *Lifemark*, kienet għamlet investment fil-*Malta Investment Bond – 5.5% Guaranteed Bonus*. Is-soċjetà appellanta tinsisti li huwa biss għaliex l-investment falla li l-appellata qiegħda tippretendi li għandha tirkupra

²⁶ Dok. MS1, a fol. 105 tal-atti tal-arbitraġġ *Godfrey Calleja vs. GlobalCapital Financial Management Limited*.

²⁷ Dok. MS1(ii), a fol. 115 tal-atti tal-arbitraġġ *Godfrey Calleja vs. GlobalCapital Financial Management Limited*.

²⁸ Dok. MS1(iii), a fol. 117 tal-atti tal-arbitraġġ *Godfrey Calleja vs. GlobalCapital Financial Management Limited*.

dak investit minnha u hija fil-fatt mhijiex qed tagħmel allegazzjoni ta' xi ksur regolatorju, iżda l-eżercizzju tal-Arbitru kien jixbaħ aktar dak ta' prosekuzzjoni u skrutinju regolatorju. Min-naħa tagħha s-soċjetà appellanta tgħid li hija kienet agġixxiet sempliċement bħala intermedjarja skont il-liċenzja maħruġa lilha, u dan filwaqt li mxiet mar-regolamenti applikabbli. Il-ġestjoni tal-investment kienet f'idejn is-soċjetà estera Lifemark S.A. u għalhekk hija kellha tiġi eżonerata minn kull responsabbiltà għal telf ukoll għaliex ma kien hemm l-ebda ness bejn l-involviment tagħha u l-falliment ta' dik is-soċjetà.

45. L-appellata tikkontesta bil-qawwa kollha dan l-aggravju għaliex skont hi minn dawk il-fatti li taċċenna għalihom fir-risposta tagħha, u anki mill-provi li rriżultaw quddiem l-Arbitru, intwera b'mod inekwivoku li s-soċjetà appellanta kienet qarrqet biha u mxiet b'mod skorrett fil-konfront tagħha. Tissottometti li s-soċjetà appellanta kienet investiet flusha mhux b'mod sigur, anzi kif jirriveva r-rapport tal-MFSA, il-prodott *Lifemark* kien wasal f'punt ta' krizi, tenut ukoll kont tal-fatt li hija u r-raġel tagħha huma investituri pjuttost konservattivi. Ma' dan iżżid tgħid li min-naħa tagħha hija kienet dejjem investiet f'kontijiet bankarji u kellha nuqqas ta' għarfien fir-rigward ta' prodotti finanzjarji.

46. Aktar 'il fuq f'din is-sentenza fejn itrattat it-tieni aggravju tas-soċjetà appellanta, din il-Qorti diġà kellha l-opportunità li teżamina l-mertu, inkluż il-fatt tan-nuqqas ta' esperjenza tal-appellata fl-investment finanzjarju, u għalhekk ma tarax il-ħtieġa li dan jerga' jsir mill-ġdid.

47. Dwar l-ilment tas-soċjetà appellanta li l-Arbitru ma għamilx analiżi tajba tal-prodott *Lifemark*, u saħansitra ma ta l-ebda raġuni għaliex dan kellu jitqies

bħala investment ta' riskju għoli u mhux adattat għal *retail investors*, din il-Qorti tqis li l-Arbitru daħal sew fin-natura ta' dan il-prodott, tant hu hekk li ma jħallix dubju dwaru. L-Arbitru ta spjegazzjoni fil-qosor dwar il-karatteristiċi ta' dan il-prodott. Iddeskrivih bħala wieħed li jagħmel parti minn investimenti li huma "... Asset-Backed Securities *li huma prodotti kumplessi u ta' riskju għoli*" u rrileva li bosta analisti ma kinux taw każ ir-riskju li wieħed kien qed jieħu fix-xiri ta' dan il-prodott. L-Arbitru għamel riferiment għall-*brochure* tal-prodott, li jgħid li ma ġiex pprezentat mill-partijiet, imma kien fil-pussess tal-Uffiċċju tal-Arbitru, u osserva li kien hemm enfazi fuq il-benefiċċji tal-prodott. Izda r-riskju, kemm għaliex il-kapital ma kienx garantit, u anki għaliex l-andament tiegħu kien ibbażat fuq *performance* ta' prodotti oħra simili, kien wieħed medju għal għoli. Saħansitra l-MFSA kienet ħarġet ordni għal kawtela dwar prodotti bħalu.

48. Għal darb'oħra din il-Qorti tgħid li s-sottomissjonijiet tas-soċjetà appellanta mhumiex ippruvati, anki minħabba nuqqas ta' provi da parti tagħha, meta hija kellha kull opportunità li turi li allegatament l-appellata kienet ben konxja tan-natura tal-prodott *Lifemark* u li t-telf imġarrab ma kienx ħtija tagħha. Għalkemm is-soċjetà appellanta tagħraf li l-qofol tal-vertenza jirrigwarda t-telf tal-appellata, li qiegħda tippretendi li għal dan it-telf taħti is-soċjetà appellata, tiskarta għalkollox l-allegazzjoni ta' aġir qarrieqi, skorrett u illegali da parti tagħha, u tittenta titfa' l-ħtija tat-telf fuq dak li tgħid kien l-falliment imprevist tal-prodott *Lifemark*, li bl-ebda mod ma jista' jiġi attribwit lilha bħala intermedjarja. Izda kif intwera aktar 'il fuq, l-Arbitru sab li l-aġir nnifsu tas-soċjetà appellanta kien jikkostitwixxi ksur tal-obbligi kuntrattwali u fiduċjarji tagħha. L-Arbitru qal li ġaladarba s-soċjetà appellanta kienet qiegħda

tagixxi fil-kapaċità konsultattiva tagħha, hija kellha tħares l-*Investment Services Rules for Investment Service Providers* tal-MFSA, iżda dan m'għamlitux. Din il-Qorti tgħid li għalhekk il-kwistjoni tal-eventwali falliment ma kinitx il-konsiderazzjoni prinċipali li abbażi tagħha l-Arbitru wasal għad-deċiżjoni finali tiegħu.

49. Għaldaqstant din il-Qorti ssib li dan l-aħħar aggravju tal-appellanta mhuwiex ġustifikat u tiċħdu.

Decide

Għar-raġunijiet premissi l-Qorti tiddeċiedi dwar l-appell tas-soċjetà appellanta billi tilqgħu limitatament u tvarja d-deċiżjoni appellata sabiex b'hekk is-soċjetà appellanta għandha tħallas is-somma ta' ħdax-il elf, mitejn u ħamsa u għoxrin Euro u seba' ċenteżmi (€11,225.07) lill-appellata, filwaqt li tikkonfermaha fil-bqija tagħha.

L-ispejjeż marbuta mal-proċeduri tal-arbitraġġ għandhom jibqgħu kif deċiżi fid-deċiżjoni appellata, u dawk ta' din l-istanza għandhom jiġihallu mis-soċjetà appellanta.

Moqrija.

**Onor. Dr Lawrence Mintoff LL.D.
Imħallef**

**Rosemarie Calleja
Deputat Registratur**